Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 24 июнь, 1976 шу. • № 77 (5589). • Мах 2 кеп.

СИЙЛЕ ХИЙЛА ХЬАЛХА ЛАТТАРИЙ

Общественни хьайбаш Іангара доахилга дика вІаштІехьдаккхара, хьайбай продукташ дуккагІа яхаран кийчъяран 1975 шера 1 октябре денз 1976 шера 1 июне кхаччалца леляьча социалистически яхьа итогаш яьй. КПСС обкома бюро, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома баьча соцамагІа республиканских газеташ тІарча Сийлен доска тІа дІаязъяьй социалистически яхье дикагІа толамаш даьха

РАЙОНАШ:

НАУРСКИ РАЙОН

Совхозаши колхозаши:

Урус-Мартановски района Мичурина цІерагІа совхоз;

Назрановски района «40 лет Октября» яха совхоз;

Наурски района «Красное Знамя» яха колхоз;

Шалински района XX партсъезда цІерагІа колхоз;

Шелковской района «Красный пахарь» яха колхоз;

Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз;

Шелковской района Ленина орден лелаю «Шелковский» яха племзавод;

Ножай-Юртовски района Гагарина цІерагІа колхоз;

Фермаши бригадаши:

Грозненски района Гикаловски опытно-хьоккхама боахама шурий ферма;

Грозненски района «Пригородный» совхоза шурий ферма;

Грозненски района «Юбилейный» совхоза шурий ферма;

Гудермесски района «Гудермесский» совхоза № 1 йола шурий ферма;

Надтеречни района «Новогорский» винсовхоза шурий ферма;

Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза № 2 йола шурий ферма;

Наурски района Ленина цІерагІча колхоза жа Іуй бригада (вокхагІвола жа Іу Э. Хамидов);

Наурски района «Красное Знамя» колхоза № 1 йола шурий ферма;

Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза № 3 йола шурий ферма;

Сунженски района XIX партсъезда цІерагІча колхоза № 2 йола шурий ферма;

Сунженски района «Красная Армия» колхоза жа Іуй бригада (вокхагІвола жа Іу С. Шайхаев);

Урус-Мартановски района «Урус-Мартановский» совхоза шурий ферма;

Урус-Мартановски района «Горец» совхоза № 3 йола шурий ферма;

Шелковской района «Коминтерн» колхоза № 5 йола шурий ферма;

Шелковской района «Шелковский» яхача племзавода жа Іуй бригада (вокхагІвола жа Іу Н. Эсмухамбетов).

ПРОИЗВОДСТВЕ ХЬАЛХАЛАТТАРАШ:

А. Алхазурова — Наурски района «Красное Знамя» колхоза доярка;

Х. Абдулнасирова — Гудермесски района «Гудермесский» совхоза доярка;

З. Айтаева — Назрановски района «Назрановский» совхоза доярка;

А. Абдулаев — Шелковской района «Путь к коммунизму» колхоза жа Іу;

М. Астамирова — Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза доярка;

А. Агдарханова — Ножай-Юртовски района Гагарина цІерагІча колхоза Іаьсий леладер;

А. Арсанова — Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза Іаьсий леладер;

З. Даурбекова — Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза доярка;

З. Дикаева — Грозненски района Староюртовски коа тІара оалхазараш леладеча фабрика коа тІара оалхазараш леладер;

А. Демьянова — Грозненски района «Грозненский шурий» совхоза хьакхарч лелаер;

З. Душиева — Шелковской района «Коминтерн» колхоза доярка;

В. Ичиева — Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза доярка;

С. Исламова — Урус-Мартановски района Мичурина цІерагІча совхоза доярка;

К. Исраилова — Шалински района «Южный» совхоза доярка;

Г. Нагуманова — Шелковской района «Красный пахарь» колхоза доярка;

Т. Овчинникова — Сунженски района «Ассинский» совхоза доярка;

И. Лялин — Шалински района «Шалинский» совхоза хьакхарч лелаер;

А. Парашина — Гудермесски района «Джалка» совхоза доярка;

Н. Подлесная — Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза хьакхарч лелаер;

П. Слюсарева — Наурски района «Советская Россия» винсовхоза доярка;

Б. Самбиева — Урус-Мартановски района «Урус-Мартановский» совхоза доярка;

Б. Сираждинова — Грозненски района «Юбилейный» совхоза доярка;

П. Тимирбулатова — Урус-Мартановски района «Горец» совхоза доярка;

М. Талаева — Ведени района Кирова цІерагІча колхоза Іаьсий леладер;

М. Уциева — Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхоза доярка;

А. Хатуева — Гудермесски района «Восточный» винсовхоза доярка;

М. Цуберо — Сунженски района «Красная Армия» колхоза доярка;

С. Чагаева — Грозненски района Гикаловски опытно-хьоккхама боахама доярка;

Е. Шатохина — Сунженски района «Победа» колхоза доярка;

Т. Шаипов — Надтеречни района «Минеральный» совхоза жа Іу;

И. Эдильбиев — Шелковской района Ленина орден лелаеча «Шелковский» яхача племзавода жа Іу.

ЧУЭЦАШ ДА ЯЛАТ!

Грознера Махачкале бодача новкъа водаш, Сары-Су яхача юрта тІаккхачалехьа аьтта оагІорахьа го йиш я мукх чуэцаш йоахка комбайнаш, жаткаш. Гаьнара хьежача дошо бос болча форда тІа лелача кемашта тара я комбайнаш. Уж я Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза. Хьуна оасо дийкъача кхоалагІен йиълагІен номераш йолча шин кхай тІара чуэцаш ба мукх. КхоалагІа кха 50 гектар дІалоацаш да, хІаьта диълагІдар — 66 гектар. Цига дІабийна мукх шоллагІча отделене ба.

Шинна кхай тІа мукх хьокхаш шишша комбайн йоаллар. Кхай йистте латтар солярка кхухьаш йола заправщикаш, цун юхха «техничка».

— Мичахьара коравергвар сона укхаза кулгалдеш вола саг? — аьнна хьаттар аз «техничкана» тІехьатесса лелаеча сварочни агрегата юхха лаьттача сагага. Из хиннавар сварщик Ахмерзаев Лема.

— ДІа хьун оаса юхха латта ши саг гой хьона? Царех цаІ шоллагІча отделене агроном Сулейманов Осман ва. Из ва укхаза кулгалдеш, — жоп делар Лемас.

Мукх хьеккхача гІолла тІавода со Сулеймановна Боарамга хьежжа лоха, цІена хьеккхаб комбайнераша мукх.

— Шишша комбайн мара хургьяц укх шин кхай тІа болх беш? Хьаттар аз Сулейманов Османага, се малав дІахайтачул тІехьагІа.

— Селхан делкъийга мара болабаьбац оаха мукх хьакха. Из а кхай йистошка комбайнашта хийпца юхаеоза моттиг хургйолаш кхай гонахьарбар мара хьеккханзар. Из бахьан долаш ялат чуэцара балхаш тахан мара дІадоладаьдац аьнна ала йиш йолаш да, — аьлар Османа. — Тахан делкъал тІехьагІа кхы а йиъ комбайн йоагІаргъя укх шин кхай тІара мукх хьакха. Уж бархІ комбайн шин звенона скъаргья. Царех цхьан звенова вз кулгалдергда, хІаьта шоллагІчоа — цхьоалагІча отделене агронома Иванов Ивана.

Тхо къамаьл деш латтача моттига юхха гІолла тІехъьиина дІаяхар кхай гонахьара лаьтта оахаш лела ДТ-74 марках йола трактор. Из лелаеш ва Юсупов Лом-Іали. ЦІи ялча из ялат дІадийнача кхыча кхай тІа ца кхачийтара оахаш да лаьтта. Цул совгІа нагахьа санна кхай цхьан йисте цІи ялча из дІахо дІа ца яхийтара, кхыча ялата тІа ца кхачийтара лаьтта мул бакъха декхарийла а ва из.

Хьакхари ардари къаьсткъаьста долаш чуэпа лаьрхІаб мукх а кІа а. Бокъаболийташ, ши-кхо ди доаккхийтаргда мукхага хьекхачул тІехьагІа касарашка уллийташ. Цул тІехьагІа арда болабергба.

Мукх чуэца болабе бокъо совхоза дикагІволча комбайнера Измаилов Іалаудина елар. ЦІенен сихен бу цо болх. Іалаудина лелаечов тІехьа ца юсаш лел Эдиев Шайхахьмада лелаю хьун оасал дехьагІа уллача кхоалагІча кхай йисте чах кепа тохаш лела агрегат.

— Соахка оахам малагІча оагІорахьа даьд ца хьожаш кхай дІоахалла урагІа а пхорагІа а хьоккхар совхоза механизатораша мукхи кІаи. Из бахьан долаш цхьайолча хана талгІеш тІа гІолла лелаш санна хеталора ялат чуэцаш йода комбайн. Ишта моттиг нийслора ялат чуэца комбайн хьалха оахам деш баьккхача мула пхорагІа йодаш хилча. Из кхоачамбоацар нийсдалийтар бахьан долаш сихагІа йохар комбайн, боарамал лакхагІен лохагІен хьоккхар мукх а кІа а. Цул совгІа ялат хьакханза дуташ моттигаш а нийслора, — аьлар Османа. — Из тайпа кхоачамбоацар кхы нийсдалийтац.

Укх шера план 17 центнер йолаш хІара гектара тІара 21 центнер мукх чуэца социалистически декхар тІаийцад шоллагІча отделене кхаш леладераша.

ТІаккхьчар делкъа ха. Шоай агрегаташ совца а яь, столове хІама даа бахара «техничкен», «заправщики» латтача гулбелар механизатораш. Укхаза хьатІадена Іийне дІаоттадир трактора тІехьатесса енача йоккхача бешка чура хий.

Са комбайна цхьа оатхал кагъеннай. Из тоае езар-кх, аьлар «техничкаца» лелача механикага Ильясов Сайд-Селимага тІаенача комбайнера Кахаев Іайнде Машина тІа а хайна хеххка комбайн тоае вахар Саид-Селим а сварщик Ахмерзаев Лема а. Комбайнаш соцаяьча моттиге дІавахар «заправщикаца» лела Умаев Лема а.

Бешкашка хий, яшкашка гІум, нувраш, гаташ, белаш, цІи ялча из сиха йоаяра хилаза баргбоаца кхыбола гІирс ба хІара комбайна тІа.

Механизатораш столове дІабига енача машинаца цхьоалагІча отделене стане вахар со а.

Гаьнара гуш да стана йоккхача помещене тІехьагІа «КПСС XXV съезда решенеш — вахаре» аьнна яздаь лозунг. Коа йиъ комбайн латт.

— ДІа латта ши комбайн-м «Восточный» совхоза я. ХІаьта вож шиъ «Терек» совхозера хургья-кх, — аьлар Сулейманов Османа, тхо стана коа дІачудолхаш.

ТІехьагІа гучадаьлар цо аьннар бакъ долга. Ялат чуэца новкъостал дара «Терек» совхозера итти «Восточный» совхозера шиъ — 12 комбайн яь езаш яр совхозе, хьалха баьча бартага хьежжа. «Восточный» совхоза кулгалхоша шоай дош кхоачашдир цу дийнахье а, хІаьта «Терек» совхозера иттанех шиъ мара яцар хьакхаьчар.

Стане коравир сона совхоза керттера агроном Саидов Асланбек а.

Асланбека дийцачох укх шера 826 гектара тІара мукхи дукха хІама ца эшаш эзар гектара тІара кІаи чуэца дезаш ба совхоза механизатораш. Из деррига ялат 10—12 дийнахьа чуда социалистически декхар тІаийцар совхоза механизатораша ялат чуэцара балхаш дІадоладалехьа 15 июне КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева вай мехка дикагІболча механизаторашкен, хІаьта шоай аргІагІа цар Л. И. Брежневген яздаь каьхат дувцаш хиннача собране. Цига йийцар балха нормаш а, наьха балхацара моральнии материальнии безам совбаккхара мероприятеш а. Белгалъяьхар ялат чуэцача хана халкъа тІахьожама посташ латтаргйола моттигаш, хІаьта кхай тІара хьаттен хьаттара паччахьалкхенна ялат дІаэцача пунктен ялатах етта машинаш леларгйола наькъаш. Собране йийца а йийца тІаийца мероприятеш совхоза директора приказаца чІоагІйир. Цу мероприятешка хьежжа, хІаранена юкъе йиъ йиъ комбайн йолаш ялат чуэцаш массехк звено хургья. Комбайнерашта юкъе яьржача яхьа итог хІара дийнахьа ергья. Хьалхара кхо моттиг яьккхача комбайнерашта, хІаьта, жаткашца мукх, кІа хьокхаш хургбарашта ахчан совгІаташ тергда. ХІаьта звенонта юкъе яьржача яхьа итог ялат чуийцачул тІехьагІа ергья. Хьалхара моттиг яьккхача звенона 200 сом ахчан совгІат лургда. Ялат чуийца даьнначул тІехьагІа яьча итогех 75 сом лургда яхье хьалхара моттиг яьккхача комбайнера а, хІаьта шоллагІчоа — 50 сом, кхоалагІчоа — 25 сом лургда. Из доацаш дийнахьара балха норма тІехххоачашъяьча хІара болхлочоа пхипа сом а лургда.

Дика вІаштІехьдаьхад совхоза кулгалхоша механизаторий салоІа хьалаш а. Ялат чуийца даллалца укх цхьоалагІча отделене бахаргба уж. Укхаза я столови. Дийнахьа кхозза цига хІама юъ механизатораша. Повара Идиева Курзамо кийчбеча кхачана геттара раьза ба уж.

ЦІеча уголоке латт телевизор, радиоприемник, истолаш тІа ухкаш я газетийи журналийи подшивкаш.

ИтглагІча пятилетка хьалхарча шерара хьункъам хьаэца кийча ба хьатта болхлой а. Ялат цІенду, докъаду ерригa агрегаташ тоаяь болх дІаболабе кийча а. Района халкъа, хІаьта партийни контрола комиссе дика тоабаьлга лаьрхІар тараза боахам а.

Тараз латтача моттиге лакхе хьалтеха довл «Производства эффективностан продукце дикалан—хадданза йоакхо» аьнна яздаь плакат.

— Ялат чуийцачул тІехьагІа доакъара лаьрхІа культураш дІае дага дий шо?

— ХІанз мукх чуэцаш латтача шин участке ялат аьрда боаллаше а, сиха ча дІа а даьккха комсаш дІаера 60 сантиметр кІоарга лаьтта аха доладергда оаха. Из болх дІаболабе кийча йолаш латт хІанз КА-700 марках йола шиъ С-100 яха цаІи — низ бола кхоъ трактор, хІаьта гурахьа дІадийна ялат чуийцача кхыча кхашка 500 гектара тІа доакъара хьажкІаш дІае дага да тхо, — аьлар Саидов Асланбека. — Укх шера планагІа хІара гектара тІара 18 центнер мукхи 19 центнер кІаи чуэца дезаш да тхо. ХІаьта хІанз хьийкъачен хьавкъаш латтачен цу ялаташка хьежача кІаи мукхи цхьана болаш хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 20 — 20,5 центнер ялат чуэцаргхиларах шеко а яц са.

М. ХАМАТХАНОВ.

ІИЛМАН-ПРАКТИЧЕСКИ КОНФЕРЕНЦИ

Селхан Грозне КПСС Нохч-ГІалгІай обкома политически просвещене ЦІагІа производственни коллективашка идейно-кхетам балара болх тоабара хетаяь Іилман-практически конференци хилар. Цига дакъа лаьцар Грозне промышленни предприятейн организацейи юкъхьанцарча партийни организацей секретараша, идейно-кхетама балха болча цар заместителаша, вузийи техникумайи, училищайи юкъерча школайи обществоведене преподавателашен хьехархошен, партийнии, советскии, профсоюзнии болхлоша.

«Къахьегама коллективе идейно-кхетама балха эффективность лакхъяра наькъаш» яха доклад йир КПСС Грозненски горкома секретара **П. Н. Громова.**

Цул тІехьагІа содокладашка ладийгІар гулбеннараша.

«Къахьегам коллективе идейно-кхетама болх эргабоахаш тоабара опыти проблемаши» яха содоклад йир парте Ленински райкома секретара **Ю. В. Мареченкова**, «Производственни коллектива кулгалхочун балха организаторскии, кхетамеи, боахама доал дарен функцеш цаІ шоллагІчунца ювзара дешаш» яха содоклад йир КПСС Старопромысловски райкома секретара **Н. Н. Мухортовас**, «Къахьегама коллектива социальнии кхетам баларен функцеш» яха содоклад йир философски Іилмай кандидата, Грозненски мехкдаьтта института философен Іилман коммунизмаи кафедра доцента **Г. Я. Голева.**

Конференце къамаьлаш дир «Красный молот» завода парткома секретара **В. В. Капустянова**, парте Заводской райкома секретара **Л. П. Белоглазовас**. Нохч-ГІалгІай гІишлошъяра управлене партдома секретара заместителa **М. У. Димаева**, производственно-швейни объединене генеральни директора **А. И. Бабаджанова**, № 2 йолча ТЭЦ-а партбюро секретара **Ю. Г. Курбанова**, Грозненски бурувдеттара управлене парткома секретара **В. Т. Белецке**, «Грознефтеоргсинтез» объединене генеральни директора заместителa **А. М. Космина**, «Электроприбор» завода директора **Л. Н. Перепечаева.**

Дийцача дешаех лаьца рекомендацен тІаийцар конференце доакъашхоша.

ВЛКСМ ОБКОМА ПЛЕНУМ

Селхан Грозне В. И. Ленина цІерагІча культура Дворецe ВЛКСМ Нохч-ГІалгІай обкома III пленум хилар. «Парте XXV съезда решенеша дІа ма дехха балха дикал, говзал, заводской марка сий лакха лоаттадара кагирхошта юкъе массови болам боаржабеш ВЛКСМ Ленински райкомо беча балхах» йолча отчетага ладийгІар пленумо. Цу дешах лаьца доклад йир ВЛКСМ Ленински райкома хьалхарча секретара Наумова Лидияс.

Пренешка къамаьлаш дир «Красный молот» завода воккхагІволча мастера С.-М. Умалатова, химзавода аппаратчика В Березовойя. Ков-НИИ инженера А. Алмазова, ВЛКСМ Сунженски райкома секретара ХІ. Дзейтоза, иштта кхыбараша.

Дийцача дешах боагІаш бола соцам тІаийцар пленумо.

ЮРТАХОЙ НОВКЪОСТАЛЦА

Цхьан шеран ах шеран кхоачам хиллал хьайбашта доакъар Іалашдара Сунженски районерча «Путь к коммунизму» яхача колхоза къахьегамхоша даь кхайкарал къоабалдаь хьаллаьцар Малгобекски района «Советский» яхача винсовхоза болхлоша а иштта юртхоша а.

Совхоза доакъар Іалашдеча хьинаре дакъа лоацаш ба Инаркъе баха нах. Къаьстта дика къахьег доакъар кийчдеча юртхоша Яндиев Ражапа, Яндиев Мухарбика, Дзагиев Бахьаудина, Яндиев Аслан-Гире, Хамчиев ИбрахІима, кхычар.

Б. ЯНДИЕВ,
Инаркъерча юкъерча школа дешархо.

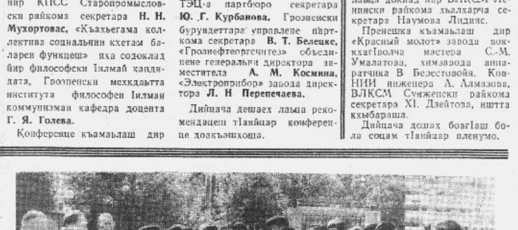

Советски наха чІоагІа къоабалдеш тІаийцаб 1975 шера 2-гІча июне Дерригдунен Машара Совета, СССР Машар-лорабара Комитета баь тІахьехам.

ДІадахача шоаттдийнахьа «Герза тІаккхувлга юха тоха! Дунен халкъашта юкъера кхоххам кІаьдлургбола гІулакх де!» яхача тІахьехамца митингаш а хилар. Машара тІехь кулгаш а яздир «Грозненский шурий» совхозе.

Хьалхарча дийнахье а Стокгольмски тІахьехама кІал кулгаш яздир 1000 совгІача саго. Цул совгІа, ерригача митингашкен собранешкен юртарча къахьегамхоша дош делар шоай бюджетацара средстваш Машар лорабара фонда юкъеяхьа а.

СУРТА ТІА: «Грозненский шурий» совхоза центральни усадьбера къахьегамхой митинг; машара тІехьарча ТІахьехама кІал кулгаш яздар.

В. ИВАНОВА сурт.

Л. И. Брежнев У. К. Кекконенца вІашагІкхетар

21 июне КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев вІашагІкхийтар Советски Союзе гІулакха визит еш волча Финляндски Республика Президентаца У. К. Кекконенца.

Къамаьл деш вІаши дагадар дийцар Советски Союзаи Финляндеией юкъера цхьана леладу гІулакхаш дІахо дегІадоаладара перспективех, хІаьта иштта дунен халкъашта юкъерча актуальни дешаех.

КПСС XXV съезда арахьарча политически программа маяххара Л. И. Брежнева белгалдаьккхар Финляндецара традиционни дикача лоалахой гІулакхаш кІоаргдара Советски Союзо лаьца никъ принципиальнии леррагІа дІахьоши хьисап дола никъ болга. Цо белгалдир, шинна а мехка юкъе дикача лоалахой гІулакхаши тешами чІоагІбара, машар чІоагІбара тІаберзабаь Президента У. К. Кекконена, Финлянде прогрессивни, демократически низаша беш болча балха Советски Союзе бокхамах беш хилар.

Президента У. К. Кекконена белгалдир, КПСС XXV съездо тІаийца машар, дунен халкъашта юкъе цхьана гІулакхаш леладар, халкъий паргІатон шоай лоІамагІа хиларн духьа дІахо а къовсам лоаттабара йолча программа боккха лоархІам хилар.

Л. И. Брежневеи У. К. Кекконенеи бакъдир 1948 шера оттадаьча доттагІленах, цхьана гІулакхаш леладарен вІаши гІо дарен Договора юхаргйоацача ларда тІа дІахо йодача хана а шинна а оагІоно шоашта юкъера политически, торгово-экономически, кхыча доакъошкарен цхьана леладу гІулакхаш шерде уйла йолаш хилар.

Къамаьл деш белгалдир хІанз дунен халкъашта юкъера кхоххам кІаьдбар кІоаргдара, цох юхатохалургйоаца процесс яра дика хьалаш хилар.

Л. И. Брежнева юха а бакъдир 1977 шера официальни визитаца Советски Союзе президент У. К. Кекконен вехаш хилар. Из чІоагІа раьза хинна тІаийцар.

ВІашагІкхетар чакхдавлар безаме, доттагІлен хьале.

Советски писателий съезд

Советски литература партецара, халкъацара бувзам хаъдаргболаш бац. Цар гІулакхаши карагІдувлараши вай сийлахь-йоккхача заман ма-йоагІара йола произведенеш хьакхоллача деша художникашта дог ураоттадеш бола букъаргбоаца хьаст ба.

21 июне Йоккхача Кремлевски дворецe хьайийллар СССР писателий VI съезд.

Съезд хьаеллаш дош аьлар къаьнагІча советски писатела Социалистически Къахьегама Турпала Н. С. Тихонова.

ЧІоагІа дІаьхдаь тІоараш детташ, ура а гІайтта гулбеннараша тІаийцар новкъостий Л. И. Брежнев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, М. А. Суслов, Д. Ф. Устинов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, В. И. Долгих, К. Ф. Катушев, М. В. Зимянин, К. У. Черненко.

ЧІоагІъю ден повестка: СССР писателий Союза отчетни доклад; СССР писателий Союза Центральни ревизионни комиссе доклад; писателий Союза кулгалду органаш харжар.

Коммунизм бахьанце къовсам лоаттабу советски литературен КПСС XXV съезда решенешка хьежжа дола цун декхараши» яха отчетни доклад йир правлене хьалхарча секретара Г. М. Маркова.

СССР писателий пхелагІа съезд хинна пхи шу даьнад, аьлар цо. Цу шерашка советски дуккхача къамий литература лоархІам болаш толамаш даьхад. Эггара керттерадар латт литература халкъа вахарца айхха дувзаденна долаш дегІадарах, коммунизм бахьанце цо лоаттабеча хІама хьакхоллача къовсаме хьинаре дакъалацарах, къахьегамхой коммунистически дог-уйла йолаш хьалкхебеш партена беркате гІо даь хиларах.

Парте политико, цун турпалча гІулакхашен планашен художникий дегаш ураувттаду, царна тел вахара бакъдар, граждански денал. Парте гІулакх писателий гІулакх а хинна дІаэттад.

Докладчика дика доашхаш дийцар советски роман, повесть, поэзи, берашта дола литература дегІадоаладеча карагІдаьннараш, дийцар драматурге, литературни критика проблемаех.

Советски мехка писателаш хила а хиннаб, ба а а ба, хург а ба парте тешшаме гІончий, цо дІа мел доладаьр хьаллоацаш, хьакхайкадир ше къамаьл даь воалаш Г. М. Маркова. Уж шоай яхлагІча съездага бахькаб дукха хІамаш карагІдаьнна, идейно чІоагІбенна, КПСС-а гонахьа айхха кхотабенна, цун ленински байракха кІал.

Вай толамий лард а йолаш бусаш ба партен халкъен турпала болх, дегІаенача социализма общество чІоагІъялар, коммунизма материально-технически база толаме хьалъяр, социальни прогресса, демократе, социализмаи коммунизмаи дерригa низаш интернациональни кхотадалар, дегІадар.

Центральни ревизионни комиссе доклад йир комиссе председатель В. П. Тельпугова.

Цул тІехьагІа съезде пренеш йолаелар.

(ТАСС).

* * *

22 июне ший болх дІахо хьош яр СССР писателий VI съезд. Советски литературана карагІдаьннарехи из дегІадара наькъехи йола дискусси цу дийнахьа хилар столица тайп-тайпарча залашка — творчески итт комиссе заседанешка. Писателий съезда балха цу формо торо хилийтар литературни къахьегама проблемаш кІоаргагІен массе а оагІорахьарен ювца, тайп-тайпарча ноахалий художникий творчески опыт дикагІа къоастае. ЦІи хезача прозаикий, поэтий, драматургий,критикий докладаш ювцаш дакъа лаьцар итташ болча ораторaша — ерригача союзни республикай писательски организацей викалаша.

«Городен юртен болхлой классен Іилма-технически прогресса проблемайн тема художественни литературе гойтара» комиссе белгалдора из тема лоархІам болаш йолга хьахьокх обществa ерригача исторически, революционни, социальни эргалонашка болхлой класс керттера моттиг дІалоацаш хиларо, яхаш. Ораторaша белгалдора вай мехка къахьега саг интернационализма, машара, дерригача мехкий къахьегамхой доттагІлени барта хиларен идеяш лелаеши хьинаре чакхйоахаш хиларца белгалволга.

Искусстве цхьаккха а тема къоастае йиш яц цун нравственни «параметрех» хьакъоастаяь. Цудухьа доагІаш да коммунистически саг хьалкхевари вахарен литературерен социально - нравственни проблемаши ювцаш съезда лаьрххІа йола комиссеш хиннилга. Іилма-технически революце ханъюкъа, йоахар уж дешаш дувцаш, вай литература декхарийла да массе а оагІорахьара дегІаена а шерра уйлаш йола а саг хьалкхеве.

Дуккхача къамий советски литература, парте юкъарча гІулакха цхьа дакъа хилара тарра, декхарийла да вай ханарча къонача турпалах — коммунизм хьалъечох доахка гІулакхаш кІоарген уйла чІоагІа еши хьахьокха. «Къонача сага — коммунизм хьалъечун сурт-сибат» яхача комиссе заседане белгалдора вай ханара къона турпал хьахьоккхача советски литературо йІаьхий опыти традицеши Іоаяь хилар.

Советски Іаьдала шерашка вайцига, новкъоста Л. И. Брежнева ма-аллара, бераштa лаьрхІа башха-дика литература хьакхеллад. Вай берийн кхуваш боагІарийн литература нравственни цІенал, цун идейни рузкъен художественни дукха тайпаши, цун оптимизми форма цІейли дуне довзача къонала ираза нийсденна а вай обществах йоаллача гуманизмах хьадоагІаш а да. Уж уйлаш чулоацаш дар «Къона тІехье коммунистически уйла йолаш хьалкхеечара, юкъерча школайи ПТУ-и балхацара литература» яхача проблема творчески комиссе балхаца дакъа лаьцача писателаша даь къамаьлаш.

«Октябрьски революцен Сийлахь-боккхача Дай-мехка тІемен проблемаш художественни хьагойтар» яхача комиссе йоахар, тІеххьарча 10—15 шера хоалуш да исторически роман дІахьалха яьннилга. Исторически литературе, белгалдора дискуссе дакъа лаьцараша, лоархІаме моттиг дІалоац Сийлахь-боккхача Дай-мехка тІем тІара советски халкъа денал гойтача тема а.

Историна, гаьнарча ноахалашта хьалхашкара писателий декхар нийса, партийни, марксистски уйлано ма-яххара тІема коллизеш, чоалхаленаши халонаши хьагойтар.

Шоаш яздераща бувзам лоаттабара формах санна экранах пайда эцача дуккхача литераторий декхарех дийцар «Художественни литература кино, телевиденеи радио» яхача секце заседане Симонов Константина яьча доклада тІен делегатий къамаьлашкен.

Литературен советски дуккхача къамий театр дегІадара проблемаши» яхача комиссе бакъдир драматурге дикагІа йола произведенеш хІанзарча заман актуальни проблемаш кІоаргга йовзара, литературни боарамгa, профессиональни говзалга диллача искусства дІа ма-дехха хилар. Теркам тІабахийтар сакъердамен ирен комедеш кІезига хилара, хІаьта сатирически комедеш геттара кІезига хилара.

Советски халкъий литератураш вІаши дІаьхий дара процессаши художественни перевода проблемаши ювцаш яр съезда лаьрххІа йола комисси. Ораторaша ма-аллара, тІехьарча хана кІоаргъеннай, дегІаяьхкай, чІоагІъеннай дегІаенача социализма вай обществе а дерригача дунен тІа а хІанз советски дуккхача къамий литература боккхагІа лоархІам болаш хулийташ йола вахара процессаш

Советски литератораш хІара деннен айххан бувзам болаш ба халкъаца, цун ерригача дегІоаленашцен саготонашцен. Цар творчество бокъонца бола низ а хинна дІаотташ искусства партели халкъали дувца ленински принципех цар когІортолга йича мара. Цох дийцар «Писатель — книжка — дешархо» яхача комиссе творчески къамаьла юкъе дакъа лаьцараша.

«Социалистически реализма хІанзара литература, дунен тІара литературни процесси критика дешаши» — из тема йийцар съезда лаьрххІа йолча комиссе заседане.

23 июне ший болх дІахо беш яр СССР писателий VI съезд.

(Корр. ТАСС).

ТХА ЦIА-ТХА КХАШ

Экажкъонгий-Юрта хиннача сходера

Дийнахье а хьежа чакхдаьлар тхо «Экажевский» совхоза директорца Хасиев Салманаца цхьана кIан коартоли дIайиннача кхашка. Массанахьа хоалуш яр къахьегама тIера долча лаьтта леладечун кулгий лераш. Фийгет канаш хьалдиза, листа тIадаьнна, пен санна латтар кIа. БIарг хьестар коартолий кхаша.

— Укх шера тIанйца декхараш кхоачашдара беррига низ тIабохийтаргба оаха, — йоах Хасиева, бIарг ма-кхоачча ухкача кхашка дIа а хьежа. Гонахьа мел дола беркат хьакхоллача цо дукха къахьийга, шийгара доагIа дакъа юкъедихьа хилар белгала да.

Цига тха дIадоладенна къамаьл сайрийна совхоза клубе хиннача бахача наьха сходе дIахо дир. ЗIамига вар а воккха вар а сходе дакъа лаца венавар укхаза. Из кхетадеш а дар: КПСС XXV съезда делегата, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела Боков Хьажбикара юртарча нахаца къамаьл дергда аьнна хезадар царна. Советски наьха вахаре малагIа дика хувцамаш хургдолаш да, никъ бехкаргбий тIом хьоабе гIертараштa, республика кхьча районашка мишта хиннад ялат, шоай юрта керда школа хьалъергйий е къаьнарчоа капитальни ремонт ергьа — цу тайпара дар наха жоп далар эшаш дагадаьхка зIамига а доккхий а дешаш.

Парте съезда балхах лаьца дувца волалу Боков Хьажбикар. Къаьстта лоархIам беш дийцар цо парте XXV съезда доклада чулоацамах, съезда делегаташа даьча къамаьлех, дунен халкъашта юкъе Коммунистически партеи Советски правительстваь чIоагIа сий дарах, вай машара, къахьегама политиках лаьца.

Дег тIара къоабалдаь тIанйцар советски наха партийни форуме мел дийцар, хьинар айдаь къахьега болабеннаб уж шоай декхараш кхоачашдара. Кхеххаш ба болх республика промышленни предприятешка, гIишлошъеча, кхашкеи фермашкеи. Дика дIадоладаьд къахьегама шу Назрановски района къахьегамхоша а. Шийн аргIагIа паччахьалкхено а даим йоакхо ю наьха. Алхха укх тIеххьарча шерашка районе, цунца цхьана Экажкъонгий-Юрта а, керда школаш, библиотекаш, тикаш хьалъяьй, наькъаш дехкад, цIеношка газ чуйиллай.

Теркам тIабахийта ладувгI наха шоай хьашас деча къамаьлага. Цо мел дувцар бакъда, цудухьа къамаьл кхетадеш хьаэц массане а. Къаьстта дика кхетаду из къаьнача Аюпа. Таханардари къаьнари вахар ыIаш нийсде йиш йолаш ва из, хIана аьлча цунна дика дагабоагIа деникинашца хинна тIом, Советий Iаьдал бахьан лаьтта тIемаш, белогвардейнаша йоагаяь, хIалакъяь ший хьамсара юрт. Цхьабакъда паччахьалкхено, дуккхача къамех латтача вай халкъо камаьрша новкъостал а деш юха хьалйир из. Хьалха хинначул дукха хозагIа, йIаьхийгIа а хинна дIаэттай хIанз. ХIаьта лаьтта леладечоа кхечаш латтача сомий бешамсл, ялател, денна доккхагIа хулаш латтача доахана Iулал хозагIа а дезагIа а фу хургда?

Нах а ха а хувцаеннай. Сакхетам лакхагIа ба наьха, камаьршагIа ба уж, цудухьа дикагIа лел цар гIулакхаш а. Цхьабакъда хIаьта а гучадувл къаьпардар: дIаяхача замах тIехьадисараша сакхетам телхабу. Цо новкъарле ю паргIата даха, хьаьнала къахьега. ХIанз а кхалсага бокъонаш IотеIаеш, пхьенаш лехаш, гаргалонна, вовзара-везара тIагIолла зуламхо бехктокхамах кIалхарвоахаш моттигаш нийслу. Цу хьакъехьа лаьца ца дийцача а волаш Боков Хьажбикар. Нах раьза ба цо яхачоа. Уж раьза хилар фуд аьлча, из да къаьнадар, ца дезар дIадаккха ха хьатIаоттар, къона тIехье кердача советски традицехи Iаьдалехи яьха езаш хилар. Цунах лаьца дувц юкъерча школа директора Албаков Нурдинеи совхоза директора Хасиев Салманеи, юрта Совета исполкома председатела Сапралиев Баматгире, иштта кхыбараша.

Къамаьл де дош эц Социалистически Къахьегама Турпала, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутата, «Экажевский» совхоза коартол кхееча механизировании звено звеньевой волча Албогачиев АртагIа. ХIара шера цо чуэцача коартолий хьувкъам районе эгтара лакхагIа хул. Производственни хьокхамаш кхы а лакхдара толамца яхь делаю цо лоалагIа уллача Къилбаседа-ХIирийчен республика Пригородни района «Чермен» колхозерча Социалистически Къахьегама Турпалца Алагов Темирбеца. ДоттагIалон къахьегама яхьои новкъостал ду царна говзал шаьрье, эшача хана вIащи новкъостал де.

Оаха дика кхетаду, — йоах цо, — тахан вай доккхал деш дар Совета Iаьдала беркатах, коммунистически парте хьаькъале чакхйоахача ленински къаман политиках хьахнилга. Цо еча йоакхонна хьинаре къахьегарца жоп лургда оаха. — Со керте латтача звенос шу дIадолалуш декхар тIанйцар шовзткъеи итт гектар лаьтта тIара хIаране тIара кхе а яь 160 центнер коартол чуэца, планал 60 центнер дукхагIа хул из. Дукха ха йоацаш торонашка хьежача гучадаьннад тхона ши бIаь центнерга кхаччалца коартола хьувкъам лакхбе йиш хургхилар. Уж торонаш йолаш я совхоза кхьча звеношка а. Парте XXV съезда исторически решенешта оаха лургдола жоп да из.

Цхьабакъда кхыдола де дезараш а кIезига дац тха. Лаьтта леладерий къона кадраш кхее езарца дувзаденна да из. Наха кхетам балар цхьа моллагIа йола мероприяти ца хилар а кхетаду оаха. Дукха ха а, сатем а, йоакхо а эш цу гIулакха. Оаха, йоккхагIча ноахалеи викалаша, тхоай низ кхоачар дергда кагирхошта лерттIа кхетам балара.

Албогачиев АртагIа даь къамаьл хьаллаьцар совхоза коартол кхееча звено звеньевой волча Костоев Йоакъупеи, схода кхьча довкъашхошеи.

ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера паччахьалкхенга кхо эзар тонн коартоли ши эзар ах эзар тонн ялати дохка, общественни хьайбашта лаьрхIа цхьан шеран ах шеран тоъаргдолаш доакъар Iалашде, къахьегамхошта интернациональнии, патриотически, атеистически кхетам балара даим йоакхо е, цунца КПСС XXV съезда решенеш вахаре чакхъяьхар Iалашде, аьнна совхоза коллективо тIанйца социалистически декхараш кхоачашдара беррига юртара нах оарцагIбахара тIаерзаяь решени тIанйцар сходе гулбеннараша.

М. МАЗИЕВ.

Мехка шийн тайпарча предприятешка юкъе яьржача Ерригсоюзни социалистически яхье бIарччача йиъ квартале хьалхле шийга йолаш хьайоагIа Бобруйскера Белорусски шинни комбинат. Биъ бетта задани ханал хьалха кхоачаш а яь планал совгIа миллионаш сома маьха продукци арахийцар цо. 30 процент йола изделеш паччахьалкхен дикала Знак йолаш я.

Цу хьакъехьа боккхача лоархIаме я технически углерода Ярославски заводо комбинате хьаухийта продукци. Цунах 76 процент яр дикала лакхача категоре аттестаци яь я.

СУРТА ТIА: технически углерода Ярославски завода дикала лакхерча категоре продукци хьаеш йола установка.

С. МЕТЕЛИЦАЙ сурт.
ТАСС фотохроника.

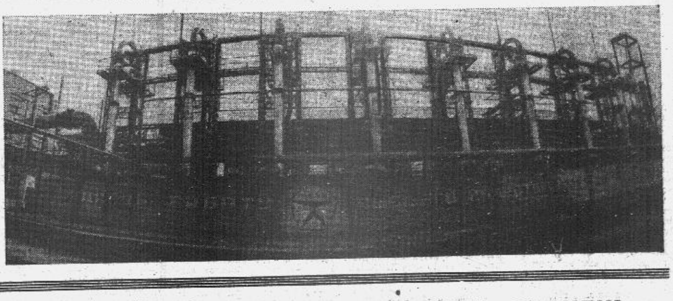

СОВЕТАШИ ВАХАРИ

Сесси—Совета балха керттерча формаех цаI

Къахьегамхой депутатий балха лоархIамерча принципех цаI я боахамаи социально-культурни строительстванеи коллективно кулгалдар. Из принцип сенах латт аьлча, из латт тайп-тайпарча организационно-правови формаех пайда эцарах. Царех цаI я сесси. Алхха сессешка коллективно дувца а дувц къеста а ду депутаташа Совета кара дола дешаш.

Сесси, Совета балха формание хилара тарра, СССР Конституце тIа, союзни автономни республикай конституцешка чIоагIъяьй. Сессешта хетаяь лаьрххIа раздел я районни городскойи юртеи поселкови Советех долча законаш тIа. Цу законаш тIа сесси кийчъяреи, гулъяреи, чакхъяхареи порядок, тIанйца решенеш кхоачашъяра болх вIаштIехьбоаккхилга белгалдаьл.

Цу законаш тIа духхьашха къаьгга белгалдоаккх Советий сессешка дувца йиш йола дешаш. Царна юкъе да, масала, депутатий полномочешта мукъарал дар е уж ханал хьалха царех мукъабахар, депутаташа яьча запросех решенеш тIаэцар, исполнительни комитет харжари цун состав хувцари, иштта дуккха кхыдола дешаш.

Уж дешаш дувца а къестаде а бокъо яц исполкома, сессемара. Шеко яц, кхыдола дешаш дувца а бокъо я Совета. Цу тIа Iалаьмате боккха лоархIам беш белгалдаьл района, юрта къаьстта чIоагIагIа хьашт дола дешаш сессе дувца оттадар. Нийса да Гудермесски, Грозненски, Шелковской, Шалински районий дуккхача Советашка аргIанара сесси чакхъянначул тIехьагIа тIехьа тIайоагIача сессе дувца малагIа дош оттадича бакъахьа да, яхаш депутаташка хаттараш дар. Керттерча дешашта уйла тIаяхийта новкъостал ду хIанз республика дуккхача Советашка еш йолча перспективни планироване.

Халахете а кхыча тайпара дола масалаш а шортта доаладе йиш я. Сессе ден повестка эрга ца йоаха, лоадамбоаца дешаш сессе дувца увттаду Советаш а кIезига яц. Депутатий лоархIам лакхбарца, депутатий Статусах дола Закон кхоачашдарца дувзаденна долла дешаш наггахьа мара дувцац, кIезига ю депутатски запросаш, массанахьа хан-ханнахьа ладувгIаш массазарча комиссей отчеташка, иштта дIахо а. Цхьайолча хана Совета сессе мара дувца бокъо йоаца дешаш исполкоме дувцаш а моттигаш нийслу. Иштта, масала, наькъаш дараи бувзамаи йолча массазарча комиссе отчетага ладийгIад Урус-Мартана района Алхазуровски юрта Совето. Совета кулгалхошта (председатель А. Шапиов), хьагучох, дицденнад массазара комиссеш Совето хоржаш хилар а исполкома отчет тела из декхарийла ца хилар а. Нагахьа санна массазарча комиссе болх во бой цун дош дувца оттаде деза сессе.

Цхьайолча Советаша хоржамаш хинна тоъал ха ялча мара чIоагIъяц сессешка харжархой наказаш кхоачашдарах йола планаш. Из доагIа кхыметтел хьалха латташ йолча Грозненски района Староатагински, Наурски района Буденновски Советашта а. Харжархой наказаш кхоачашдара тIаерзаяь йолча мероприятешка хьажара дош геттара тIехьадаьккхад Шалински района Бачи-Юртовски, Гермечукски, Чир-Юртовски юрта Советаша. ВIалла а дийцадац уж дешаш Ведана района Киров-Юртовски Агиштински юрта Советаша.

Харжархой наказаш кхоачашдара мероприятешка белгалъяц уж кхоачашъяра ханаши бехктокхаме бараши Назрановски района Сурхахински юрта Совето, Шелковской района Старо-Щедрински юрта Совето.

Массанахьа лерттIа чакхлялаш сессешка исполнительни комитетий балха отчеташка ладувгIилга а. Массаена доагIаш дола кхоачамбоацар малагIа да аьлча, из да докладашка а депутаташа деча къамаьлашка а исполкома балхах анализ кIезига яр. Из иштта хIанз хул аьлча, из хул сесси кийчъеши чакхйоахаши депутатий актив кIезига юкъеозарах.

Советий исполкомаш цIенхаштта декхарийла я шера ялхазза сессеш гулъе, вешта аьлча хIара шин бетта цкъа. Практико хьахьокх уж нормаш телхаеча метте Советий кулгалдара лоархIам, боахамеи культурни строительстваи декхараш кхоачашдеча цо еш йола влияни лохлулга.

ХIанз республика дукхагIа йолча Советаша шера ялх а совгIа а сессеш чакхйоах. Цхьабакъда уж чакхъяхара хаваш телхаеш моттигаш хIанз а нийслуш я. Цхьайолча хана 3—4 бутт боаккх Советаша депутаташ гул ца беш, хIаьта шу чакхдоалаш латташ чIара бетта гулъю сессеш. Шеко яц, из бахьан цар сухалбеш сессеш кийчъеш а чакхйоахаш а хиларах. Цудухьа цар эшаш бола пайда хьа а лац.

Нийса да Заводской районни Совето, Наурски района Ишерски, Гудермесски района Брагунски юрта Советаша дер. Цар хьалхxе а хоам бу бахача нахага хургйолча сессехи цига дувцаргдолча дешахи лаьца. Иштта балха дикача формаех цаI я тIаэпа кийчъяьча лоархIамеча решене проект бахача наьха сходе ювцар а. Цо торолу общества хьашташ дикагIа довза, нахацара Советий бувзам чIоагIбе.

Сессега кийчо яра болх Iалаьмате чоалхане а дукха хьинар дIадехаш а ба. Укхаза лоархIам ца беш дита йиш яц цхьаккха хIама. Дош кIоаргагIа таххара, хоадам бола решенеш вIаштIехьъяьхара, уж кийчъеча массазара комиссеш, халкъбоахама специалисташ юкъеоза беза. 1975 шера моттигерча Советий сессешка дийцача дешаех 60 процент дараш массазарча комиссеша дакъа а лоацаш кийчдаьд. 1300 докладаи содокладаи яьй цар.

Цхьабакъда цхьайолча Советашка массазара комиссеш юстара латт цу лоархIамеча гIулакха. Иштта, масала, Надтеречни районни Совета сессешка массазарча комиссеша шоаза мара яьяц содокладаш. КIезига дакъа лоац сессеш кийчъеча дуккхача юрта Советий массазарча комиссеша а.

Шеко яц сессеш кийчъяра боарам эггара хьалха депутатий хьинарах тийша хиларах. Цхьабакъда депутатий хьинар айдара паччахьалкхенна доал дара искусство Iомае еза, уж дуккхагIа юкъеоза беза сессеш кийчъеча. Белгалде доагIа, цхьайолча районашка — Гудермесски, Назрановски, Урус-Мартановски, иштта кхыча Советий сессешка кIезига ду къамаьлаш депутаташа. Масала, Урус-Мартана района Грушевски юрта Совета тIеххьарча сессех цхьанне тIа шин дешах лаьца шин депутата мара къамаьл даьлац — цхьан дешах лаьца юрта Совета исполкома председателеи, шоллагIчох — исполкома секретареи.

Депутатий хьинар лакхдалар иштта тийша да цар енна критически предложенеши замечанеши боахама органаша теркаме лацарах а. Шоай къамаьла лоархIам белга, из хьаллоацилга хайначул тIехьагIа къамаьл де безам хул депутатий. Нагахьа санна, шоаш ю критика теркал ца еш юсаш хилча, дешаш дувцача дакъа лаца бешаш дувцача дакъа лаца безам бов цар. Цудухьа хIара Совете теркам тIабохийташ Iомае еза депутатий критически замечанеши предложенеши, царех даьр дIахойташ хоам бе беза аргIанарча сессе.

Сессеш кийчъяреи чакхъяхареи болх айбаро, тIанйца решенеш кхоачашъяра беш бола организаторски болх тоабаро шеко йоацаш моттигерча Советий балха боарам лакхбергба, иттлагIча пятилетка боахамеи культурни строительстваи декхараш толамца кхоачашдара кор гIортолга ергьа.

В. БАЛЯСНИКОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума организационни отдела заведующи.

ПРАВОВИ ЗНАНЕШ—ХIАРА САГА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча суде болх беш хиннача правови знаней университета балха итогашцара

Чоалхане социально-экономически декхараш кхоачашдеш коммунистически парте даим ког гIортолга еш хиннай советски паччахьалкхенахи правахи, социалистически демократех, дегIаена социалистически общество чIоагIъяраи из леррагIа коммунистически а хинна дIаоттараи пайда эца гIийртай цар луш йолча торонех. Советски право, вахаро бакъяь социалистически правопорядка нормаш ше чулаьца хиларга хьежжа, халкъах еча йоакхонах йиза я, цо тешаме лораю вай общественни строй, советски гражданий бокъонаши хьашташи.

Москве Бауманск хоржама округа харжархошта хьалхашка къамаьл деш Л. И. Брежнева белгалдир: «Социалистически законность, правопорядок — общество, цун гражданаш лерттIа бахара лард»., цо иштта белгалдир советски законашта пропаганда яра болх чIоагIбе, безилга, законийи праваи сий деш нах кхебе безилга.

ХIаьта парте съездо, белгалма-дарра законность чIоагIъяр — алхха паччахьалкхен аппарата декхар хинна Iац. Партийни организацеша, профсоюзаша, комсомоло дерригаде деза законаш массане а кхоачашдара, къахьегамхошта правови кхетам балара болх тоабе беза.

Советски законноста республике пропаганда яра бокъонца бола кхуврч а хинна дIаэттай Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча суде болх беш йола правови знанеш Iомаю халкъа университет. 12 шу да цу университето болх бу. Юххьанца болх дIаболабеш хиннача шера укхаза цхьа факультет мара хиннаеце, хIанз правови знаней ворхI факультети отделении хьайийллай. Цига деша вагIа цхьа эзар совгIа саг.

Университете советски право Iомаю Лакхехьарча судеи республика халкъа судийи халкъа заседателаша, советскии профсоюзнии активисташа, халкъа дружинникаша, Советски паччахьалкхени праваи лардаш хьехача преподавателаша, юкъерча школай хьехархоша, иштта вузий, техникумай, училищай дешархоша.

Университете цхьан шера деша вагIа веза. Цу юкъа ладувгIархоша лекцешка ладувгI, хаттарийи жопийи сайренашка, семинарски занятешка, конференцешка. Лакхехьарча суда, юстице министерства, республика прокуратураи чурча гIулакхий министерстваи кулгалдара болхлоша хулача вIашагIкхетарашка дакъа доац.

Университете ладувгIархоша Iомаю паччахьалкхенахи правахи болча марксистско-ленински хьехама лардаш, социалистически государственности законодательствои эргадоахаш тоадеш, демократи дегIакхувлаши соцзаконность чIоагIдеши Коммунистически парте бу болх бовз, советски праваи правови институтийи паччахьалкхен, граждански, къахьегама, административни, уголовни доакъоех, судебнии прокурорскии органий чулоацамах, граждански уголовнии судопроизводствах эша знанеш Iомаю.

Университето болх беча юкъа шоай болх дика бовзача преподавателий состав вIашагIкхийттай университете. Уж ба Лакхехьарча суда, юстице министерства, республика прокуратураи чурча гIулакхий министерстваи болхлой, адвокаташ Р. А. Макарычева, А. Б. Морозов, В. И. Колодяжный, С.-Х. А. Джумалаев, иштта кхыбараш.

Факультетийи отделенейи чоалхане болх вIаштIехьбоах деканаша Р. А. Фулама, Р. Э. Жуббес, М. С. Супруновас, В. П. Кузнецова, кхыбараша.

Университет яьккхачул тIехьагIа ладувгIархошта удостоверенеш лу. Укх тIеххьарча шин шера уж тайпа удостоверенеш дIанийцад университет яьккхача 2300 ладувгIархочо.

1976 шера июнь бутт болалуш дешара шера итогаш хилар. тIехьа тIайоагIача хана университете хургйола балха методаши формаши, хьалхашка лаття декхараши белгалдир.

Университета балха боккхамах баьб халкъа университеташта кулгалдара йолча Ерригроссийски общественни Совето. 1973—1975 шерашка халкъа университетий Ерригсоюзни общественни хьажара итогех правови знанешта пропаганда еча хьинаре дакъа лацарах Сийлен грамота еннай тха университета.

Университета ерригача факультеташкеи отделенешкеи аргIанара дешара шу чакхдаьннад. Цхьабакъда, университет хIанзе а керда ладувгIархой чуэца кийчлуш я: оттаеш латт занятей тематикеи формеи, вIашагIтохаш я факультеташи отделенеши. Укх шера октябрь бетта деиз дIайолалу занятеш. ХIаьта университете деша безам барий дIаязбала йиш я республика Лакхехьарча судеи юстице министерстве.

К. БУРМИСТРОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча судерча правови халкъа университета ректор, юридически Iилмай кандидат.

«КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ КЪАХЬЕГАМХОШТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

1976 ШЕРА 18 ЯНВАРЕ АРАДАЬННА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ ЛАРДЕ А ЛАЬЦА ДУККХАЧА ШЕРАШКА ХЬАЬНАЛА КЪАХЬЕГАРАХИ КЪАХЬЕГАМЕ КАРАГIДАЬННАРАШ БЕЛГАЛДОАХАШИ СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА ЦIЕРАГIА «КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ ЛОЙЛА:

г. ГРОЗНЕ ЗАВОДСКОЙ РАЙОНА Н. А. АНИСИМОВА ЦIЕРАГIЧА НОВОГРОЗНЕНСКИ МЕХКДАЬТТА ЧАКХДОАХАЧА ЗАВОДЕ ГIОЛЛА:

Богданова Валентина Ивановнайна — оператора гIонча.
Горбаченко Зинаида Ивановнайна — оператора.
Дегтяренко Евдокия Андреевнайна — оператора.
Золотченко Николая Кузьмича — воккхагIча оператора.
Золотченко Федора Игнатьевнайна — оператора гIонча.
Коржов Владимир Захаровича — слесара.
Кальченко Георгий Васильевича — воккхагIча оператора.
Лихолетова Антонина Дмитриевнайна — заводской лабораторе группа начальника.
Лунченко Нина Георгиевнайна — товарни оператора.
Любую Софья Васильевнайна — оператора.
Лиманова Агафья Гавриловнайна — болхлочоа.
Надлак Владимир Прокофьевича — воккхагIча оператора.
Рамазанова Айса Алимджановича — слесара.
Садыкова Раиса Алексеевнайна — оператора.
Смычков Владимир Иосифовича — завода директора хьалха хиннача помощника.
Фролова Мария Петровнайна — оператора.
Якущева Нина Ивановнайна — оператора.
Яралов Евгений Александровича — оператора.

РСФСР «ГЛАВНЕФТЕСНАБА» ГРОЗНЕНСКИ УПРАВЛЕНЕ ГIОЛЛА

Авдеева Нина Степановнайна — къахьегамеи алапеи отдела начальника.

№ 1 ЙОЛЧА ТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩЕ ГIОЛЛА

Бакрымова Валентина Тимофеевнайна — болхлочоа.
Беркович Зинаида Андреевнайна — директора хьалха хиннача заместителя.

БЫТОВОЙ ГIУЛЛАКХАШ ДАРА МИНИСТЕРСТВЕ ГIОЛЛА

Корсунова Валентина Семеновнайна — экономиста.

Н-ГIАССР БЫТОВОЙ ГIУЛАКХАШ ДАРА МИНИСТЕРСТВА «ЧЕЧИНГБЫТСПРАВКА» ОБЪЕДИНЕНЕ ГIОЛЛА

Кондрашова Екатерина Григорьевнайна — информатора.

«ГРОЗНЕФТЕОРГСИНТЕЗ» ОБЪЕДИНЕНЕ «ГРОЗНЕФТЕХИМРЕМОНТСТРОЙ» ТРЕСТА № 4 ЙОЛЧА ГIИШЛОЙ - МОНТАЖНИ УПРАВЛЕНЕ ГIОЛЛА

Ткачик Галина Васильевнайна — каменщика.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ГIИШЛОШЪЯРА УПРАВЛЕНЕ ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНИ КОНТОРЕ ГIОЛЛА

Кашникова Евгения Сергеевнайна — болхлочоа.
Бурова Анна Петровнайна — болхлочоа.
Зуй Матрена Никитичнайна — болхлочоа.

«ГРОЗГИПРОНЕФТЕХИМ» ПРОЕКТНИ ИНСТИТУТЕ ГIОЛЛА

Багова Анна Схадчериевнайна — технологически отдела техника.
Бережнова Мария Ивановнайна — отдела керттерча инженера.
Блудова Любовь Александровнайна — гIишлошъяра отдела группа кулгалхочоа.
Кипина Александра Прокофьевнайна — электрофотографа.
Лютер Вера Петровнайна — технологически отдела йоккхагIча инженера.
Мастикова Тамара Акимовнайна — чертежника-конструктора.
Рузайкина Раиса Прокофьевнайна — йоккхагIча архивариуса.
Халевин Василий Филипповича — группа кулгалхочоа.

«ГРОЗНЕФТЬ» ОБЪЕДИНЕНЕ ТАМПОНАЖНИ КОНТОРЕ ГIОЛЛА

Зарифулин Зенат Зарифуловича — скважинай цемента волча машиниста.
Кошман Павел Тихоновича — мотористa.
Кошеленко Михаил Федоровича — машиниста.
Пожидаев Василий Максимовича — слесара.
Харин Иван Прокофьевича — слесара.
Хумаров Таймураз Андреевича — машиниста.
Шаповаленко Андрей Даниловича — машиниста.
Першин Михаил Ивановича — машиниста.

«ГРОЗЭНЕРГО» РЭУ № 2 ЙОЛЧА ТЕПЛОЭЛЕКТРОЦЕНТРАЛЕ ГIОЛЛА

Сенчиков Виктор Михайловича — электрослесара.
Сидорин Иван Даниловича — плотника.
Попова Агриппина Матвеевнайна — стрелока.
Столяров Алексей Александровича — слесара.
Килимник Арон Моисеевича — стрелока.
Стещенко Николай Иосифовича — стрелока.
Седова Вера Николаевнайна — болхлочоа.
Дубровина Нина Андреевнайна — болхлочоа.
Темерсултанов Азбикана — стрелока.
Темерсултанов Умара — стрелока.

«ГРОЗНЕФТЕОРГСИНТЕЗ» ОБЪЕДИНЕНЕ ВОЕНИЗИРОВАННИ ХАН ВIАШАГIТЕХАЧА ОТРЯДЕ ГIОЛЛА

Арцибасова Клавдия Егоровнайна — стрелока.
Арсанукаева Тумишайна — стрелока.
Борисова Александра Николаевнайна — болхлочоа.
Борисов Федор Александровича — № 3 йолча отряда команда начальника.
Дрокина Марья Андреевнайна — стрелока.
Магомадов Асхьаба — стрелока.
Михнова Анастасия Федоровнайна — стрелока.
Никифорова Анисия Ивановнайна — болхлочоа.
Орехова Анна Тимофеевнайна — стрелока.
Смуткина Мария Никифоровнайна — стрелока.

г. ГРОЗНЕ СТАРОПРОМЫСЛОВСКИЙ РАЙОН

ГРОЗНЕНСКИ ОПЫТНО-ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНИ ЗАВОДЕ ГIОЛЛА

Батуринцев Петр Григорьевича — кадрай отдела начальника.
Железин Дмитрий Семеновича — сбыта воккхагIча инженера.

«СЕВКАВНЕФТЕГАЗСТРОЙ» ОБЪЕДИНЕНЕ № 7 ЙОЛЧА ГIИШЛОШЪЕЧА УПРАВЛЕНЕ ГIОЛЛА

Донец Иван Васильевича — кхерамзлеи техникана хьалха хиннача воккхагIча инженера.
Подгорный Александр Павловича — управлене начальника хьалха хиннача заместителя.

№ 17 ЙОЛЧА ЮКЪЕРЧА ШКОЛЕ ГIОЛЛА

Качалова Елена Павловнайна — хьехархочоа.

№ 45 ЙОЛЧА ЮКЪЕРЧА ШКОЛЕ ГIОЛЛА

Мирошников Борис Кузьмича — хьехархочоа.
Рытова Наталья Ивановнайна — хьехархочоа.

БУРУВ ТОХАРА БАЛХИЙ СТАРОГРОЗНЕНСКИ УПРАВЛЕНЕ ГIОЛЛА

Багратуни Мирон Агабековича — начальника заместителя.
Зарубин Иван Дмитриевича — слесара.
Смирнов Сергей Федоровича — электромонтера.
Тонковид Василий Петровича — болхлочоа.
Ширяев Петр Васильевича — болхлочоа.

«ЧЕЧЕНИНГУШВОДСТРОЙ» ГIИШЛОШЪЕЧА УПРАВЛЕНЕ ГIОЛЛА

Гуряйнова Нина Андреевнайна — экономиста.
Хамидова Тамара Али-Хаджиевнайна — йоккхагIча инженер-лаборанта.

ГРОЗНЕНСКИ ПОЛИТЕХНИЧЕСКИ ТЕХНИКУМЕ ГIОЛЛА

Коптева Ольга Николаевнайна — библиотекара.

г. ГРОЗНЕ ЛЕНИНСКИЙ РАЙОНА КПСС НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМЕ ГIОЛЛА

Калагов Григорий Владимировича — хьалха хиннача отдела заведующега.

ГIИШЛОШЪЕЧА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ УПРАВЛЕНЕ ГIОЛЛА

Макшанова Лариса Игнатьевнайна — моториста.

БУРУВ ТОХАРА БАЛХИЙ ГРОЗНЕНСКИ УПРАВЛЕНЕ ГIОЛЛА

Астапов Михаил Кондратьевича — электромонтера.
Борзунов Николай Михайловича — производственни отдела воккхагIча инженера.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ КНИЖНИ ИЗДАТЕЛЬСТВЕ ГIОЛЛА

Мусаев Магомед Мусаевича — воккхагIча редактора.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЧУРЧА ГIУЛАКХИЙ МИНИСТЕРСТВЕ ГIОЛЛА

Евдокимова Нина Павловнайна — информационни центра йоккхагIча инспектора.

АКАДЕМИКА М. Д. МИЛЛИОНЩИКОВА ЦIЕРАГIЧА ГРОЗНЕНСКИ МЕХКДАЬТТА ИНСТИТУТЕ ГIОЛЛА

Кучкаева Марзия Нургалиевнайна — йоккхагIча бухгалтера.

«ЧЕЧЕНИНГУШВИНО» ПРОИЗВОДСТВЕННО-СОВХОЗНИ ОБЪЕДИНЕНЕ ГIОЛЛА

Окошкин Яков Викторовича — начальника хьалха хиннача заместителя.

№ 1 ЙОЛЧА ДОМОУПРАВЛЕНЕ ГIОЛЛА

Антимонова Евдокия Назаровнайна — болхлочоа.
Васалаева Ксения Федоровнайна — болхлочоа.
Бесраев Имран Исаевича — болхлочоа.
Василенко Александр Андреевича — болхлочоа.
Долгополова Антонина Георгиевнайна — болхлочоа.
Демьянов Семен Иосифовича — болхлочоа.
Девотченко Александра Яковлевнайна — болхлочоа.
Зимина Александра Кирилловнайна — болхлочоа.
Ковчанко Тамара Арсентьевнайна — болхлочоа.
Литвина Анна Павловнайна — болхлочоа.
Ларычкина Александра Денисовнайна — болхлочоа.
Пахомова Пелагея Яковлевнайна — болхлочоа.
Пашинян Арташес Аршаковича — домоуправляющега.
Семынина Ксения Петровнайна — болхлочоа.
Татаринкова Татьяна Трифоновнайна — болхлочоа.

ГРОЗНЕНСКИ ПОЧТАМТЕ ГIОЛЛА

Галкина Александра Степановнайна — почтальона.
Дудаева Зинаида Александровнайна — почтальона.

ГРОЗНЕНСКИ ШВЕЙНО-ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНЕНЕ ГIОЛЛА

Атурова Берия Михайловнайна — швея-мотористкана.
Кравцов Филипп Григорьевича — плотника.
Лешаков Григорий Степановича — кладовщика.
Никифоров Алексей Васильевича — маляра.
Никитина Мария Федоровнайна — вышивальщицана.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный.
1976 шу 16 июнь.

КЪАХЬЕГА А САЛАIА А

Дика дIайолаелар Шаьла района Курчалойрча цхьозлагIча юкъерча школа дешархой пхелагIа четверть.

— Тха школе вIашагIтехай кхоъ дешархой производственни бригада. — йоах директора Л. В. Волковас. — Цар школа оборудованена ремонт ергьа, предметни кабинеташ тоаергьа, школе дегIача зизашта гIулакх дергда. Юннаташ чилла бу нIанни кхедеш хургба.

Цхьа бригада хургья «Автуринский» совхоза 30 гектара тIа хьажкIаши свеклаши кхееш. Цул совгIа, дешархоша шоай юртарча Ленина цIерагIча колхоза гIо дергда свеклашта оасар деш, баьцадаьраш, комараш чуэцаш.

Иштта йола дешархой производственни бригадаш вIашагIтехай района ерригача школашка а.

Къахьегаш, шоай дегIа унахцIено чIоагъеш дIахьоргда ахка дешархоша.

А. МАЛАКОВ.

ВlАШТlЕХЬБАККХА БЕЗА БОЛХ

«Чечнинггазстрой» треста специализированни гlишлон-монтажни управленеш автотракторни транспортаца, гlишлон машинашцеи механизмашцеи, газови оборудованеца, кхы мел эшачуйца lалашъяра соаххарча шера апрель бетта хьаяьй треста чуйоагlаш йола балхий механизацеи подсобни производстван управлени.

Болх вlаштlехьбаккхари цуйна планировани яри таханарча дийнахьа тхона хьалхашка латта керттера декхар дя. Цудухьа цуйна чlоагlа теркам тlаухийт управлене партийни организаце.

Механизацеи автотранспортей, технологически комплектацей, подсобия производствай участкаех латт тха предприяти. Царех хlарайр ший къаьст-къаьста планироване хьоккхамаш долаш я. Масала, хьаэцаргья вай подсобни производства участок. Цун планироване хьоккхамаш шин тайпара дуст: по хьаяьча продукце е кхыча единицашцеи цу продукце маьхацеи. Бутт боалехьа ши-кхо ди хьалха планово-производственни отдело участка начальникага дlалу алапе фонда боарам, керттерчеи гlоина йолчеи производстве къахьегача болхлой дукхал, керттерча производстверча цхьан болхлочун къахьегама овсарле санна дола экономически хьоккхамаш теркалдаь йола хlара бригадана лаьрхlа оперативни план. Цул совгlа цехий мастерашка дlакхоачийт хьае езача продукце дукхаляи из хьаяра хьакъоастаяь хан тlайола оперативни график.

Паччахьалкхен план кхоачашъяр, болхлой, оборудовани, гlишлон материалаш, комплектующи изделеш тоъаш хилар а ца хилар а санна дола дешаш дувц керттера инженер, производственно - технически отдела начальник, участка начальник, мастераши бригадираши юкъе а болаш хан-ханнахьа чакхйоахача оперативни совещанешка.

Белгалдаккха деза подсобни производствай участко дукхагlча дакъе ший заказчикаша, моттигерча гlишлон-монтажни организацеша, шийна лоаттаеча газови оборудованеца, гlишлон материалашца болх белга. Тха трестан заказчикаи юкъе оттадаьча договоро уж шоллагlбараш декхарийла бу тхона балха эшаш мел дар ханкахьа складе хьакхоачаде.

Цхьабакъда из ишта хила дезйга дицлалийтарал совгlа эшаш йола материалаш заказчикашкара довнаца хьаяха езаш хул тхо. Масала, соахка «Трансмаш» заводана шин бетта къувса дийзар цуи кулгалхоша шоай дош кхоачашде ца тигарах. Эггара тlехьа кхы цунах хlама ца а хиппа, хьалдаь доалаш латтача 125 квартира йолча цlен газификаци яра материалаш кхычахьара яха йийзар. Халахете а, цу тайпара моттигаш кlезига яц тахан а.

Управлене паччахьалкхен план массеза а тешшаме кхоачашъяра лоархlам болаш да централизовании планировании материально - технически снабжении вlаштlехьяккхар. Из ишта долга ца ховш саг вац.

Дале а планированеи материально - технически снабжеиеи централни органашa газови обрудованека юкъейоагlа цхьайола оатхалаш лоаттаелга кхыметтел плана юкъе а цкъаза хьоц. Хlаьта электродаш, сварка ю болата саьрг, метизаш, сортовой прокат эшача боарамах 10—15 процент мара лоаттаяц управлене. Цул совгlа дукхагlча дакъе оборудовани, материалаш графикага хьежжа а доацаш бетта тlехьарча итт дийнахьа хьакхухьийт. Газови турбаш, газови плиташи колонкаши дуккен цхьан юкъаи хьакхаьча уж lояхара - тlайоттара кхыча участкай балха lаткъаш а цигара квалифицированни болхлой оарцагlбаха безаш а хул.

Из бахьан долаш боарамал тlех оборудованни материалаши хьаlов складашка. Хlана аьлча массехк дийнахьа сов дукха хьаlарах оборудованни материалаши треста гlишлон-монтажни управленешка дlаахийта кхоабац склада болхлой.

Из кхоачамбоацар дlадаккхарах боккха пайда баргбар. Цудухьа цуна къовсам лоаттабу управлене администраце, партийни организаце.

Управлене къеста а даь вlаштlехьдаьхад план кхоачашъяраи продукце дикал лакхъяраи тlадерзадаь гlулакхаш. Тха балха дикал лакха хилар къаьстта лоархlам болаш да. Хlана аьлча цунах тийша да кхыдолча гlишлон-монтажни балхий дикал лакха хилар а. Управлене болх беш я керттерча инженера кулгалдеш йола мастераш, партийни профсоюзни организацей вакалаш, хьалха латта болхлой юкъе бола дикала тlахьожам лоаттабу комасси.

«Хlара балха денна — дикала Знак» яха Грознерча химикий тlахьехам хьал а лаьца участкаштеи бригадаштеи юкъерча социалистически яхье доккхий декхараш тlайийцад управлене коллективо. Уж кхоачашдара низ а хьинар а кходергдац оаха.

Участкашка ьержача яхьа итогаш бетта цкъа ю. бригадашта юкъерчоа — бетта шозза, хlаьта бригада болхлошта юкъе — хlара дийнахьа. Яхье хьалхле лелаерашта тел вымпелаш, сийлен грамоташ, ахчан премеш. «Хlара балха денна—дикала Знак» яхача боламе кхычарна хьоккхам телаш белгалбаьннаб коммунисташ Ш. А. Аллаудинов, П. Е. Погорелов, коммунистически къахьегама ударникаш А. Г. Платон, Ю. Ялшиков, Г. Бочков, Р. Товсултаков, И. Хашиев, кхыбараш.

Ше вlашагlъеллача хана деиз паччахьалкхеи плаи кхоачашъеш хьайоагlа управлени. Цу юкъа оаха баьча балхо хьахьекхар управлени треста системана эшаш дола цхьа дакъа а хинна дlаотташ латтилга.

Цхьабакъда тlехь тlайоагlача хана болх кхы а тоабара бе дезараш а кlезига дац. Эггара хьалха чlоагlъе еза ремонтни база, лакхбе беза балхашта механизаци яра боарам.

Цу хьакъехьа дlахо къахьегаргда тха партийни организаце а ерригача коллективо а.

Б. КОТИКОВ,
«Чечинггазстрой» треста балхий механизацей подсобни производствай управлене парторганизаце секретарь.

Грозненски «Нефтехимзапчасть» завода болхлоша шера йоаржаьй «Хlара балха денна — дикала Знак» яхача девизагlа йола социалистически яхь. Цу яхье хадданза хьалха а латташ массаза ший декхараш цlеней диззаи кхоачашдечарех я хир доахар Степанова Раиса Ивановна. ОТК болхлой тlахьожам боацаш ший тамагlа а долаш продукци кийчъеш я из. Ший опыт дlа а луш дукха къона специалисташ хьалкхебаьб Раиса Ивановнас. Иштта йолча цуина завода болхлошта юкъе хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цlи еннай.

СУРТА ТlА: хир доахар Р. Степанова.

И. ПЛИЕВА сурт.

Свеклаш лелаерий уйлаш

Шекара свеклаш кхеш пхийтта звено я тха совхозе. Царна кулгалдеш ба йоккха балха опыт йола кхаш лелад раш Джабраилова Масар, Юсупхаджиева Куржан, Самраилова Есита, Солтагириева Нуна, кхыбараш.

Ерригача звеной коллективаша лакха социалистически декхараш тlайийцад. Иштта, план 200 центнер йолаш хlара гектара тlара 300 центнер хьувкъам чуба дош деннад. Хlаьта Солтагириева Нунас кулгалдеча звенос 35 гектарах хlаранена тlара 450 центнер шекара свеклаш чуя декхар тlайийцад.

Лаьрхlар кхоачашдар духьа ерригa торонаш, оарцагlъяьха хьинаре къахьегаш ба хlанз совхоза шекара свеклаш лелаераш.

З. БЕРСАНУКАЕВА,
Шалински района «Джалка» совхоза кадрай отдела йоккхагlйола инспектор.

Пропагандист Рядинская

«Красный молот» завода механически цеха инженер-технолог я Рядинская Вера Федоровна. Ше беча производственни балхал кlезигагlа лоархlам бац Вера Федоровнас партийни организаце шийна тlадиллача общественни декхара. Ийсалгlа шу да юххьанцарча политически дешара школа пропагандист из йола. Чакхдаьннача дешара шера КПСС истори lомадеш хилар из керте латта школа. Школа ладувгlархой образовани кlезига йола болхлой коммунисташ ба. Цудухьа цар занятеш вlаштlехьъяхара дешаца творчески гlулакх хул цун, даим эргайовхаш лакхъю ший знанеш, балха методика. Цу дерригнех дика беркат доал. Идейно-кхетама балхах хьахулаш бола пайда алсамбаккхара а ший творчески план я Вера Федоровнай.

lомаеча темаца ладувгlархой безам совбаккхаргболча тайпара вlаштlехьйоах ший занятеш Рядинскаяс. Цу гlулакха цо пайда эц дуккхача материалах, ше деш дола къамаьл мехка, республика вахарца дувзаш, масала моттигера факташ йоалаеш чакхйоах цо занятеш. Цо каст-каста кердадоах завода истори, цун хlанзарчеи хьалха хинначеи вахара эргалонаш юв.

Пропагандиста боккха лоархlам бу ладувгlархоша lомаеча материалах конспекташ увттаяра деша.—Эггара хьалхарча аргlанна ладувгlархой дисциплина чlоагlъю цу гlулакхо, — йоах Вера Федоровнас. — материал кlоаргагlа lомаяра царча новкъостая ду, практически занятега дикагlа кийчбала торо лу.

Занятешка Вера Федоровнас дукхагlа терко ю могаяьча темаех В. И. Ленина балхаш lомадара. Ладувгlархоша, масала, lомадаьд «Фу де деза?», «Социал - демократе ши тактика», «Советски lаьдала аргlанара декхараш», иштта кхыдола балхаши цар лоархlами.

В. И. Ленина балхаш lомаде ладувгlархой болабалале, уж яздеш хиннача исторически хьалех, цу балхий лоархlамах дувц пропагандиста. Цул тlехьагlа ладувгlархошка къаьст-къаьста йолча главашта конспект оттаяйт. Опыто хьахьокх, книжкаца сага новкъостал доацаш болх бяра навыкаш даим упражненеи яриа мара хьа ца хулилга. Главах лаьца ше къамаьл деш ладувгlархошкара цо дlадех книжка тlа долчча тайпара а доацаш шоай дешашка цуя чулоацам хьабувпар, цун маlан цар кlоаргга кхетадар. Масала, «Парти эрсий хьалхарча революце шерашка (1905—1907)», «Демократически революци еча, герз бе а делла восстании айеча пролетариата хьалхле лелаяра лоархlамах йола В .И. Ленина теори» яха темаш lомаеш пропагандиста ладувгlархошкара дийхар Россе хьалхара эрсий революци дегlаахарах, цун бахьанех, хьисапех, революце керттерча низа белгалонех цар дувпар. Пропагандиста ше занятi еча хана даим пайда эц пропаганда кхоачамах, гойтара агитацех.

Пропагандиста Рядинскаяс йоах,— заняте чулоацама башхалонаш теркаме а луцаш пайда эца беза гойтара агитацех. Фильмах, алхха из хьоккхарах пайда балац, из доашхаш ца хилча. Иштта «Парти дуней хьалхара тlом лаьттача шерашка», «Россе шоллагlа революци (1914—1917 шш.)» яха тема фильм хьоккхарца lомае йолайир ладувгlархоша. Картинас хьахьекхар беха мехка халкъа боахам, хьалдарий позиции большевикий позиции, цу шерашка В. И. Ленина чакхбаьккха болх, наьха къаьнача lаьдалцара цабезам. Цу фильмашка хьежачул тlехьагlа чlоагlа терко еш ладийгlар болхлоша пропагандиста деча къамаьлага.

Укх шера дешара программал совгlа КПСС XXV съезда сийна коммунистий - ладувгlархой П. В. Гудимова, И. П. Шабалина, Г. М. Торчинова хьалхленца пропагандиста новкъостал а деш «Социалистически яхь вlаштlехьяккхара ленински принципаш» яхача темах собеседовании хилар школа ладувгlархой.

КПСС XXV съезда материалаш lомае дlайолалуш занятешка къаьстта дика кийчьелар В. Ф. Рядинская. Цу занятешка цо шийна хьалханика увттадаьча керттерча декхарех цаl дар ладувгlархошка теркам тlабахийта собеседованега ладувгlийтар, материалий хlара положене, вывода чулоацам царна дlабовзайтар.

«Дунен тlара хьали КПСС дунен халкъашта юкъе чакхбоаха болхи» яха тема lомаеш йоккха йоаца обзорни лекци ешарца дlайолайир цо занятиl. Кlоаргга даьшхар «Социалистически мехкашнара доттагlали вlаши гlулакхаш лелалари дlахо йолача хана дегlахкувларах» яха доц.

Хельсинке хиннача совещанех ше къамаьл деш «Хельсинке хиннача совещанех» яха диафильм хьекхар цо ладувгlархошта. Собеседоване хьинаре дакъа лаьцар ладувгlархоша токараша А. М. Подопригорас, П. М. Гудимова, мастера И. К. Шабалина, контролера И. А. Детистова. Цар доккхал а деш дувцар дунен тlа машар латтар бахьан КПСС Центральни Комитето, цуина керте латтача Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева ше тlагlерттаи лерагlен чакхбоахача боккхача балхах. Цу заняте пайда ийцар «1951—1974 шерашка СССР-еи США-и экономика дегlаахара юкъера темнаш» яхача диаграммах.

— Занятегара занятега лакхлуш латт, — аьлар нов. Рядинскаяс, — ладувгlархой КПСС XXV съезда материалашцара безам, лакхлу цар къахьегама хьинар.

Групперча 12 сагах 10-не «Коммунистически къахьегама ударник» яха цlи лелаю. Хlаьта токара П. В. Гудимовна Къахьегама Цlеча Байракха орден еннай. Берригача ладувгlархой общественни поручениеш я.

К. СОРОЧКИНА,
КПСС Ленински райкома политпросвещене кабинета заведующи.

Хоамаш

МЕХКДАЬТТАХОША ЦХЬАНА ЛЕЛАДУ ГlУЛАКХАШ

Азербайджане, республике йоккхагlчарех йолча Владимир Ильича цlерагlча Ново-Бакински мехкдаьтта чакхдоахача заводе ГДР специалисташца цхьана мехкдаьтта юххьанца чакхдаккхара хьалъеш латт ЭЛОУ-АВТ яха электрообессолива ю щ и установка.

Азербайджанах — мехкдаьттеи гази яккхара къаьнагlа йолча районах ала а доагlаш оал СССР «мехкдаьтта академи». Мехкдаьтта доалла моттигаш тахкара, из даккхара, чакхдаккхара даькъе йlаьхий lилман опыт lоаяьй укхаза.

— ЭЛОУ хьалхара установка кийчъяьяр «Азгипронефтехим» институте итт шу хьалха,— йоах Владимир Ильича цlерагlча завода директора заместитела Солтан Солтанова. — Тахан цу тайпара установкаш хьалъеча йоккха моттиг дlалоац СССР-еи ГДР-еи учрежденеша, предприятеша къахьегам бекъаро а кооперация яро а. Хьалхагlа а санна установкай генеральни проектировщик я «Азгипронефтехим», хlаьта балха чертежаши оборудованни вай немецки доттагlаша кийчъю городе Гриммерча химически комбинате. ЭЛОУ-АВТ яхача проекта юкъе ГДР-о дакъалацаро къаьгга хьахьокх цхьана леладу гlулакхаш беркате хилар, цо вай немецки доттагlашта новкъостал ду шоай мехкдаьтта чакхдоаха промышленности мехкдаьтта машиностроении дегlахкувла.

Валерий ГРИГОРЬЕВ,
АПН корреспондент.
Баку.

ИРАКА ЛАЬРХlА МОВХЬАШ

Ер шу доладелча денз вай мехка черноморски порташкара Ираке дlадахад 25 торгови кема. Тlеххьарчарех дар «Академик Евгений Патон» яха теплохов, цу тlа яр СССР-о новкъостал а деш Ираке хьалъеча гlишлошта лаьрхlа машинаши оборудовании.

Черноморски пароходства Управлене АПН корреспондентага хоам бир, укх тlеххьарча шерашка вай шин мехка юкъе дlа-юха кхухьа мухьаш чlоагlа алсамдаьина хиларах. СССР-о дегlаухача мехкашца леладеча торговле хьалхарчарех цхьа моттиг дlалоац Иракски Республикаца лелаечо. Басра яхача порте ухача вай кемаша дlакхухь озеро Тартар — Евфрат яха хий канал. «Дукан» яха гидроэлектростанци, Насирера йlовхала электростанци, кхыйола объекташ хьалъяра эша мухьаш. Доттагlал леладеча мехка иштта дlакхухьийт ялат чуэца комбайнаш, торакраш, наькъаш ду машинаш, мехкдаьттеи гази лахара эша оборудовани, легковой автомашинаш, кхыдараш а. Иракера юхадоагlача хана вай кемаша кхухь яйгача промышленноста хlамаш а кхыдола товараш а.

Дукха ха йоаццаш СССР-аи Иракски Республиканеи юкъе керда тlайийцача экономически технически вlаши цхьана гlулакхаш леладара хьакъехьарча соглашенена кулгаш яздаьд. Мехкдаьтта промышленноста, ирригаце, гидротехнически гlирсаш хьалдара тlаерзаяь я из. Цунца дувзаденна черноморски порташкара кхы а дукхагlа мухьаш дlакхухьаргда Ираке.

Иосиф ТИКАРЕВИЧ,
АПН корреспондент.
Одесса.

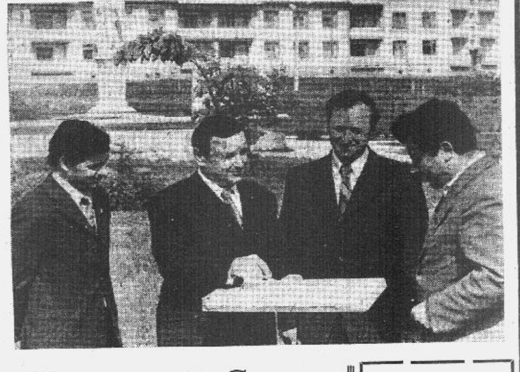

Колхозий Совет

МОЛДАВСКИ ССР. «Боахамашта юкъера специализаций концентрации елга экономикана мел совлеи гlойлеи еш да гойт Молдавски ССР-ерча йоккхийча хьайбаш кхоабача фермаша, комплексаша, кхыйолча боахамашта юкъерча предприятеша беча балха дуккхача масалаша...», аьннад боахамашта юкъерча кооперацеи агропромышленни интеграцеи ларда тlа юрта боахама производствана специализации концентрации яра хьакъехьарча КПСС ЦК Соцам тlа.

Хlанз республике толаме болх беш я колхозно-кооперативни хьисапе производствана доал дара лаьрхlа йола керда органаш — колхозий Советаш. Цар шоашта бизза дlатlайийцаб производства хьалех а колхозашеи боахамашта юкъерча предприятешеи планаш кхоачашъяра а хьакъехьара бехктокхам. Боахамашта юкъера кооперации республика юрта боахама дерригa доакъош айдара лоархlаме кечал а хинна дlаэттай. Хlанз цо чулоац капитальни гlишлош хьалъелга, хьайбай продукташ, сом боаккхилга, фийг бола ялат, кхыйола юртбоахама культураш кхеяра балхашта механизаци елга, лаьтташта мелиораци елга. Колхозий рузкъашта кооперации яра наькъаца хьаьй кхо бlаь гаргга специализированни комплексаши объединенеши. Цар ларда тlа 15,7 процент болча колхозно-кооперативни сектора болхлоша дlадехача шера хьайир 30,2 процент юрта боахама продукци.

Молдаве хlанз болх беш я хьакхий, бежан, оалхазарий дулхи фуаши деккхара йола бlаь совгlа йоккха индустриальни комплекс. 1975 шера колхозни сектора яьккхача ерригача хьайбай продукцех эзткъа совгlа процент цар яьккхар.

Молдаве колхозий Совето кийчъяьй хьайбаш леладара, юрта боахама кхыча доакъошта а механизаци яра специализации кооперировании яь яккхара тlаерзаяь массехк мероприяти. Боахамашта юкъерча кооперированеи агропромышленни интеграцеи торо хулийтаргья 1980 шерага кхоачача хана юрта боахама валови продукци 38 процент совъяккха, хlаьта комсаш, сом, баьцадараш доахилга — цаlи ахи совгlа.

Молдавски ССР колхозий Совето централизовании тlахьожам, производственни процессашта деш дола доал, колхозий районни Советий балхах йола информаци диспетчерски службе гlолла леладу. Укхаза хьаух республика массе а минlингера социалистически яхьах дола хоамаш, хlаьта халкъа боахама планаш кхоачашъяра хьакъехьара указанеш ю укхазара.

Йоккха терко ю Молдавски ССР колхозий Совето юрт социальни дегlаяра.

Сурта тlа: Молдавски ССР колхозий Совета къахьегам lилман ларда тlа вlаштlехьбаккхареи, нормировани яреи, цунах алапи далареи служба керттера экономист В. Романенко (аьрдехьара шоллагlвар). Старшевски районерча Мичурина цlерагlча колхоза керттерча специалисташца (аьрдехьара аьттехьа): парткома секретараца В. Ботайца, экономически lилмай кандидатаца колхоза керттерча бухгалтераца А. Квелеровца, колхоза председателца П. Арапуца Трушены яха юрт дегlайоалаяра социально - экономически план ювцаш ва.

А. СЕМЕХИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

Хьалхара тоннаш

Надтеречни района боахамашта юкъе эггара хьалха гурахьа дийна ялаташ чуэца болабелар «Верхненаурский» совхозе. Хьакхари ардари къаьст - къаьста долаш мукх чуэцаш ба укхаза. Мукх касарах lобуллача дика къахьег комбайнераша Нохч - Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета депутата Хадиев Януса, Джикаев Мовлде, кхычар.

Касарах улла мукх арда йолаеннай 4 агрегат. Кердача ялата хьалхара бункер автомашина чу lочуйоссаьр комбайнер Саиев Муса ва, хlаьта кердача хьувкъама хьалхара тоннаш совхоза централни хьатта дlайихьар шофер Ахмадов lусам ва.

— Дерригa ялат 10—12 дийнахьа чуэца лерхl оаха, — йоах совхоза керттерча агронома Гедизов Хlарона. — Мукх 2—3 дийнахьа чуийца даргда тхо. Тlаккха кlа чуэца долалургда. Хlанзле а 200 гектар совгlа мукх чубена даьннад. Хьувкъам чуэцаш болча наха мел эша хьалаш вlаштlехьадаьхад оаха. Цу гlулакхо, шеко йоаццаш, новкъостал дергда ка бола ялаташ лоацача ханеи да ца дойташи чуэца.

Гурахьа дийна ялаташ чуэца болабеннаб «Озерный», «Надтеречный» совхозашка, района кхыча боахамашка.

А. ХАРСИЕВ,
тха соб. корр.

Агрометеоролога белгалдаьраш

ХАОТТАМИ ДlАЙИЙНА ХlАМАШИ

Юкъ-юкъе догlаш а делхаш гlаьххьача боараме йlайха халаьттар вай республика территоре тlа июнь беттах дlаладахача шин кlиранка. Июна хьалхарча итт дийнахьа фегара температура 18—20 градус, лоамаи районашка 17 градус гаргга хилар Зийча, из хиннай дуккхача шерашка юкъера лаьрхlача хинначунга дlакхоачаш. Укх тlеххьарча пхе дийнахьа боарамал 2—3 градус лохагlа температура а йолаш шийло ха хиннай. Деношка 20—25 градусал, лоамаи районашка 13—16 градусал тlехьялац фегара температура йlовхал.

Республика ерригача территоре тlа дийлхал догlаш июне. Къилбаседехьарча, хьалхагlа дlададахача беттанка — апрелеи маеи - боарамал дикка кlезигагlа догlаш дийлхача Наурски, Шелковской, Гудермесски, Надтеречни районашка июне дийлхача догlаша гlадбигар лаьтта леладераш. 20—30 миллиметр, нормаца иийсйича 110—130 процент хилар укхаза йоачаш. Юккъерчеи къилбаседа - малхбузехьарчеи районашка 11—20 миллиметр, лоамашта юхеи лоамашкеи, къилбаседехьарча районашка а санна, — 20—30 миллиметр хиннай йоачаш.

Массе метте дика дийлхача догlаша дика аьттув бола хьалаш хилийтад гурахьа дийнача ялатий фийг бизара а тоабалара а. Тийркал дехьарча ара а иштта дикагlча оагlорахьа хувцаденнад агрометеорологически хьал. 20—25 миллиметр гаргга. Каргалински даькъа тlа 40 миллиметрга кхоачаш хиннай йоачаш.

Июнь бетта хьалхара итт ди чакхдоалаш 80—100 сантиметр гаргга лакхбеннабар метеорологически станцеша даьча доархlамегlа цхьан квадратни метр тlа 320—550, цхьацайолча моттигашка 600-нега кхоачаш а, кlи хи баьгlаб. Дукхагlа йолча районашка гурахьа дийнача ялатий канаш во хиннадац. Цхьан канах юкъера лаьрхlача 25—27 фийг боалл. Хьувкъам массе метте дика хила мегаш ба.

Бlаьстан юхье юв культураш лакхъяларан тоаяларан аьттув бола хьалаш хилийтад дийлхача догlаша. Температура тlаьххьача боарамеи лаьтта тоъал тlоададьи хиларо новкъостал даьд дlайийна хlамаш шортта тlаялара. Дlаера ханашка хьежжа хьажкlий 10 а 13 а лорд яьяр 60—80 сантиметр лакхъеннача хана, лоамашта юхерча районашка 40 сантиметр гаргга лакхъеннача хана — 9 лорд. Лоамашка хьажкlаш леритlа дегlаяхкарии тоаяларан йlовхал тоъац. Делпеи бийсаинеи юкъера лаьрхlача укх тlеххьарча деношка 10—12 градус мара яцар температура, эггара дукхагlа лакхъеннача хана а 15—20 градусал тlехъялацар.

Массе метте хlана яц аьина тlоадалца гlаьххьа кхоачам хинна я дlайийна хьажкlаш. Ткъо сантиметр сомача лаьттан тlоаца 25—40 миллиметр пайдана тlоадал яр, ах метр сомача тlоаца — 60—100 миллиметр. Цхьабакъда, республика къилбаседа - малхбузехьарча хий ца дехкача кхашка 12—15 миллиметр мара яцар тlоадал.

Гlаьххьача боараме температура а кхоачам балла лаьттанца (ах метр сомача тlоанана 100 миллиметр совгlа) тlоадал а хиларо коартолаш дика латара аьттув бола хьалаш хилийтад.

Хаоттама хьалаш дика вlаштlехьдоалаш латт шекара свеклай овлаш дегlадаккхара а. Цхьабакъда, дlайийнача хlамашта юкъе оасар сов дукха тlадаьнна хиларах цхьайолча моттигашка ший ханнахьа оасар даиза даргдац.

Баьцадараш а иштта йlовхали тlоадали шортта йолча хьалашка дегlаух. къаьстта а йоачанал совнагlа хан-ханнахьа вегетационни хий дехкача моттигашка.

Июнь бетта юххье эзза техар комсашта. Цхьабакъда, цу гlулакха эшшача тайпара дика хиннадац хаоттама хьалаш: йlовхал теаяц, цхьадола деноиш кхоаленаш йолаш хиннад. Сийрда малх хьежаш 70—80 сахьатал тlех ха яьккхаяц июнь бетта хьалхарча итт дийнахьа.

Дегlаяхкара соахкарчул 11—13 ди тlехьайнсай комсаш укх шера. Бlаьсти яьлча денз 10 июне кхаччалца 10 градусал тlех хинна йlовхал ерригa а цхьана лаьрхlача 1015—1020 градус я, хlаьта соахка цу денга кхоачаш 1245—1275 градус яр.

Л. ТОЛСТОКОРЕНКО,
инженер-агрометеоролог.

Ахканарча лагере кхоаб доахан

Доккхийи бехктокхамеи декхараш латт укх шера «Назрановский» совхоза хьайбаш леладерашта хьалхашка. План 1370 тонн йолча паччахьалкхенга 1420 тонн шура йохка социалистически декхар тlайийцад цар. Хlаьта шоаш лаьрхlар кхоачашде гlерташ тlатеlla болх беш а ба. Кхоъ шурий-товарни ферма я боахаме. Царна юкъе яьржача яхье хьалха я Плиевски отделенера Оздоева Тамарас кулгалду ферма коллектив. Дика вlаштlехьдаьхад цар шоай балхаш. Дикагlйола опыт балха юкъекхухьаш, социалистически яхь шерагlа йоаржаю гlулакхаш вlаштlехьдоахаш къахьег.

Альтиевски ферма коллектив тlехьайнсой, цу коллективерча дукхагlа болча доаркаша шура яккхара шоллагlча квартала план хlанзле кхоачашъяьяле а. Царна юкъе я Социалистически Къахьегама Турпал Барахоева Лемка а. Доккха гlо ду Лемкас керда баьккхача доаркашта. Ерригa торонаш а цар йоаккхаш йола шура гlакхетийта. Дикагlа болча доаркай хьинарца, цар къонача доаркашта гlо дарца ферма гlулакхаш тоалуш доагlа тlехьарча хана. Ерригача фермаша хlанзле 650 тонн шура еккай паччахьалкхенга.

Шурий хьоанал дика хул доахангара цхьа тlадам ца бутташ из lойолккхаш хилча. Совхоза доаркаша шоай ма-хулла кхоачашду уж лоархlаме гlулакхаш. Цудухьа хlанз паччахьалкхенга йохка шура дика хьоанал йолаш я.

Къаьстта раьза ба совхоза кулгалхой Барахоева Лемкас, Цолоева Айшета, Гагиева Айшета, Оздоева Марема, Оздоева Раяс беча балха. Шоаш тlайийцача социалистически декхарех дика лоархlабеш хьабоагlа уж ер шу доладеннача хьалхарча деношка денз. Йоагlа йоахо ю совхозе хьайбаш леладерий балхацара моральни материальни безам совбаккхара а.

— Хlара итт ди даьлча балха итогаш а еш хьалхара моттигаш яьхача доаркашта а, бежа lушта а, lаьсий леладерашта а ахчан совгlаташ тел оаха. Хьалхара моттиг яьккхачоа — 15 сом, шоллагlа моттиг яьккхачоа — 10 сом, кхоалагlа моттиг яьккхачоа 7 сом лу. Дикагlйолча коллективашта цlе вымпелаш а тел оаха, — йоах совхоза керттерча зоотехника Богатырев Мухьмада. — Паччахьалкхенга шура йохкара планаш кхоачаш а тlеххоачаш а яра хьинари низи кхобергбац оаха.

Боахама къонагlа болча доаркашта юкъе къаьстта дика къахьег Цолоева lайшета. Итталгlча пятилетка хьалхарча шера паччахьалкхенга шура йохкара ше тlайийна социалистически декхараш укх шера ноябрь бетта кхоачашде дош деннад lайшета.

— Тха дукхагlйолча доаркаша доккхагlа социалистически декхараш тlайийцад. Уж дизза кхоачашдара хьинар ца кходеш болх бе беза оаха — доаркаша. Тха доахан аргlеда. Дика, лакха я даьгlенашка тlаьнна буц. Цу аргlерча хьалех бизза пайда эцар — из аз хlанз тхона хьалхашка латтача керттерча декхарех цаl, — йоах Цолоева lайшета. — Цхьа барт болаш дика коллектив я тха яр. Сога бетташ 18 етт ба. Унахцlеия дика доахан да уж. Дийнахьа 12 килограмм хилла шура йоакх аз хlара кхоабача lаттагара. Айса йоакха шура кхы а дукхагlа тlакхетийтара хьинаре къахьегаргда аз. Иштта чlоагlо яь ба соца яхь лелаю мехкарий а.

Юрта итташ километраш гаьна я доаркаша болх бу ахканара лагерь — ферма. Из иштта дале а сакъердаме дlахьу цар балхах мукъа йола ха.

Хьайбаш леладерашта чlеттача кирпишкех хьалдаь цlеноиш да. Цу чу латт телевизор, приемник, холодильник: газеташи журналаши даь. Ши пандар а ба лагере. Салаlара дика хьалаш да укхаза. Шоай балха а салаlара а хьалаш иштта дика вlаштlехьдаьха хилара чlоагlа раьза ба совхоза хьайбаш леладераш.

Б. ШАКРИЕВ.

ЮРТА ГlО ДУ

Вай республика энергетикаша шерра хьаллаьцаб А. Шерипова цlерагlча мехкдаьтта чакхдоахача завода болхлоша дlаболабаь юрта боахама къахьегамхошта хьувкъам чуэцарай хьайбашта доакъар lалашдараи гlо дара бола болам.

Иштта дlадахача шоаттеи кlиранеи деношка царех дуккхабараш къахьегаш хилар № 1 йолча Грозненски шурий совхоза кхашка.

Х. СУРУДЖАНЦ,
«Грозэнерго» оператор.

КЪОНА ТlЕХЬЕ ДАГАКХОАБАШ

Ткъаьх шу да Темирханов Хьусена Ювсап Къилбаседа-Хlирийчен Пригородни райоерча Тарскерча бархlшерарча школе болх бу.

Укх юртарча школе деша волавеннав Ювсап ше а Сийлахь-боккха Дай-мехка тlом болалуча хьалхарча шерашка.

Цу хана цунна хьехаш хиннав хlанз а тlехьа дагара ца воала ши саг: Ахриев Мухьмада Ахьмади Руженцов Юрий Владимировичи. Цхьатарра оамалаш йолаш ши саг вар уж: цхьатарра яр дега йlовхал, нахаца lимерза хилар, хlаьта цар луш хинна урок вlалла дага а доацаш сиха чаккхйоалаш санна хеташ хиннай дешархошта.

— Цу сай хьехархошта тара ерзае гlертар со сай оамал, — дувцар Ювсапа. — Цу хана денз чуккхаба волавелар со хьехархо сайх хилар ловш йола уйла.

Мала вар вайна юххьанцара дунен чулоацам бовзийтар, Даьхенцара безам вай дегашка денгара денга чlоагlбалийтар?

Из ва вай хьамсара, хьалхара хьехархо. Цулухьа ва из массане а веза, цулухьа вицлац вайна из цlаккха а...

Дукха веза Темирханов ший школерча бераштa, кхы а чlоагlагlа хам бу цун хьогге-хьа а цуннара дlакъаьстачар, хlаьта уж-м кlезига бац из вахача юрта меттел, вай мехка дукхача районашка а. Цlаккха халец цар шоай дукхавезача хьехархочунцара бувзамаш.

—Бlарахьеж со школа йисте яьккха даьннача сай бераштa. Сона бераш хете а уж-м кагирхой ма-бий — дувц Хьусена Ювсапа. — Лов сона уж вахарца дикка дlатовсабалар, чlоагlбалар. «Тарскегаьна боацача лоама йисте ягlа цхьа га. Итт шийтта шу хургдар из юххьанца сона бlаргаяйнача хана. Тамаш йора аз миштa низ кхаьчабхьогl цун овла кхера боаттlа а баь, чубахийта берзанча кхерий тlа. цамца даькхача, улобренешца хьаьндаьча лаьтта санна, дегl да, яхаш. Соахка хиннав со цига эггара хьалха из моттиг сайна бlарга ейначул тlехьагlа ткъаь пхийтта шу даьлча. Бейзар сона из, бокъонца бола хи а хинна чlоагlбенна латт из. Лоама лакхаленашка хьекхача михана, тlоа сегаш деттача лынашта хlама де маган цунна. Цу lалама холqнаша тlехь - тlехьагlа кхы а чlоагlбаьб из.

Из деррига а сенна дувцхьогl укхо, яхаш уйла еш со волча хана хьехархочо тlатехар:

— Вахаре нийсъеннача холонашта иштта духьал отта могаре дика хетар сона тхоашцара дlакъаьстача дешархой.

Школа вахарцара бувзам чlоагlагlа хилча вlаштlехьдала йиш йолаш гlулакх лар из. Хетаргахьа тоъам болаш бац оаха профориентаце тояра болх. Из бахьан долаш цхьавола школа йисте яьккха саг ше малагlа говзал lомаергья, шийна дукхагlа накъа яргъяр малагlа я ца ховш хул.

КПСС XXV-ча съезда къоаггадаь белгалдаьккхал кхувш йоагlача тlехьенна профориентаци ялар кхы а лакхагlча лагlа тlа даккха аьнна.

— Уж дешаш дага а латташ кхоачашду тха школерча хьехархой коллективо дешархой къахьегамга бахар — йоахар Ювсапа шоаш кхоачашдеча гlулакхий журнал хьаккхувла а деш.

Фуд цу хьакъехьа бераштa карагlдаьинар? Кlезига дац. Къахьегамца дувзаденна да цхьоалагlча классе денз дешаш долча берий хlара кlирагlа цхьа — ши ди. Цкъа-дале, уж дешаш бола классаш цlенъераш — шоаш ба, массане дакъа а лоацаш. Шоашта керда яьча школана гонахьа гаьнаш дlаесlар, субботнике, хlаравар дукхагlа хlама де гlертар. Каст-каста колхоза гlо де долх бераш. Боккъалдар аьлча юххьанца иштта дика вlаштlехь ца дала а мегар из. Иштта хургдацар Темирханов юкъе волча педагогически коллективо берашцара кхетама болх нийса дlа ца хьоре. Цу хьакъехьа доккха гlоду каст-каста юрта цlи хеза болча къахьегамхошца дешархой вlашагlбетталуш, царцара бувзамаш тlехь-тlехьагlа чlоагlлуш хиларо.

Дукха ха йоацаш хиннача цу тайпарча сайрене бераш долча хоьашалгlа баьхкабар республикански Сийлен доска тlа баьха бола ахархой Буружевгlар Хьасани lаьлеи, колхоза хьалха латта доярка Ханиева Гошархан, боахама парткома секретарь Джусоев Петр, кхыбараш.

Цар массане а дукха дийцар бераштa вай мехка эггара сийдеш вар къахьегама саг хиларах. Дийцар цар иштта хlанзарча хана юртбоахаме къахьегаш вола механизатор, агроном, божбеттархо дика дийша а ший болх безаш а хила везилга.

Иштта кlезига пайда балазар берий сакхетам лакхбара цу деношка Сийлахь-боккхача Дай-мехка тlема дакъалацархошца хиннача дешархой вlашагlкхетаро а.

...Берий безам къаьстта чlоагlа тlаозаш хул Темирханов Ювсапа урокаш. Цун бахьан — хьехархо лерттlа царга кийчвалар да. Гlо ду цунна иштта дукххача шерашка денз школе болх беш цо lоаяьча говзало, хьехархочун методико. Нагахьа урока тlа водац из плакат, карта, газета тlара материал йоацаш. Къаьстта дикагlа кхет дешархой цар lомаеш йолча темах лаьца кинофильм хьеккхача. ...Массехк сахьата лаьрхlа тема яр цкъа Ювсапа дешархошта хьехаш хиннар. 1812 шерарча даьхен тlемах лаьца яр из.

Урок йолалуш цу тlемах дешархошта ховр мел кlоарга да хьож из юххьанца.

— Малав ва шоах сийлахь—воккхача эрсий поэта Михаил Юрьевич Лермонтова «Бородино» яха стихотворени дагайоагlар — хоатт цо берашка. Кулгаш хьалхьоккхараш дукха ба. Цхьан кlаьнка дика еп из стихотворени.

Цул тlехьагlа дlаовц хьехархочо керда материал. Цу тlемах дола бакъдараш дийца вайнначул тlехьагlа, цо белгалдоакх Росси моастагlех цlенъеш хиннача эрсий эскара юкъе дукха кхыча къаман вижалаш хинна хилар а. Царех хиннав ши-инарал гурже — Багратиони Нохчо Ченченский. Хьалхара вар исторе тlа вовза дукха ха я, хlаьта шоллагlчох — Нохч-Гlалгlайчен сийдолча вolах дола бакъдар гучадаьнна дукха ха яц. Цу дешашца массехк шу хьалха арадаьннача «Грозненский рабочий» газета тlара статья йийшар.

Урокаш чаккхъяьнначул тlехьагlа бераш хьийхар фильмата хьажа. Белгал а яьккха хьахьоккхар цу тlа «Бородино».

Хlанз шоай бlаргашта деррига бlаргадейначул тlехьагlа дика кхийтар дешархой.

Бераштa хьехара опыт кlоаргъеш шийна карагlдаьннар дlахайта гlерт из повкъосташта—хьехархошта. Ювсап болх беш волча школа коллектив барттайна, дlа-юха новкъостал деш я.

Хьехархочох — коммунистах Темирханова доахка уж баккхадика гlулакхаш ца зувш дисанзар районе а, республике а. Массехк шу хьалха цунна елар «Халкъа просвещене отличник» яха медаль.

Ер дешара шу долалуш из хьожавир ше дукххача хана денз болх беча цу школа директоралла. Хlанз цо кулгаллеш йола школа районе дикагlчарех лоархlаш я.

...Кердача здане чу я школа. Цулухьа цlена, бlарг хьоасташ я хlара класс, хlара кабинет. Урокаш дlахьу укхаза кердача кабинетни системагlа.

Урокаш тlа доацача гlулакхий чlоагlа йоакхо ю хьехархой коллективо. Ший болх тlехь-тlехьагlа тоабеш йоагlа даьй-нoаной комитет а.

Хьехархоша цу комитета членашца айхха лоаттабеча бувзамаша торо лу деррига бераш дешара юкъеоза. Хьалха дlанхача шерашка берашка дешийтара новкъарло еш моттигаш нийслуш хиннай. Кlезига хиннаяц пхи — ялх класс яьккхачул тlехьагlа цхьаболча дашеи ноаношеи цlагlа юташ хинна йиlигаш.

— Хlанз тха юрта деша ха йолаш мел дола бер школе lилмаш lомадеш, шоай кхетам лакхбеш да — йоах школа директора.

Къаьстта дика вlаштlехьбаьккхаб укхаза дlаяхача заман юхе дисача зене гlулакхашца къовсам лоттабара болх а. Каст-каста арадувлаш да «Къона атеист» яха пенгазет. Уж хьадераш — комсомольцаш шоаш ба. Вешта комсомольцех аьлча, сихха дегlадоагlа цар мугlараш. Укх шера Ленински комсомоле дlачуийцав 21 дешархо, хlаьта къонача пионерий мугlарашка — виъ бlаь совгlа саг ва.

Денгара денга къонача тlехье вахарцара овла чlоагlбеш, из сийрдача кхоаненга яха кийчъбеш ба Темирханов Хьусена Ювсапа кулгаллеш бола хьехархой.

М. ОСМИЕВ.

Доазол дехъара

25 июнь— Мозамбика къаман цlей, ший лоlаме хилара Ди

КОРТАМУКЪАЛЕН ХЬАЛХАРА ШУ

Хала хилар из Мозамбика. Ший лоlаме хилар дlаккхайкадешше а овлангара социальни экономически хувцамаш де йолаелар республика. Мозамбик социально - экономически дегlайоагlилга итташ шерашка юхатийттар гаьнарча Португалей лоаллаха уллача ЮАР-ои. 783 эзар квадратни километр территоре тlа уллача Мозамбиках бедал лоаттаю моттиг лерхlар метрополе, хlаьта цига баха ийс миллион нах къулбехьен африкански родезийски расисташта маьхах дарегlа бола болхлой бар.

1974 шу чакхдоалаш Мозамбикс ваьхача 200 эзар партугальца караяр карта болаш мел йола моттигаш. Къаман кортамукъален болам котбаргболга шоашта хайча царех дукхагlа бараш мехкара дlабахар. Боахама керттерча доакъойи доал деча аппаратеи специалисташ боацаш йисар къона республика. Бирсбеннача колонизатораша шоаш дlабодхаш предприятеш, станокаш йохайора, оборудований машинаши дlаяхьа гlертар.

Цу чоалханеча хьалашка Мозамбика Халкъа Республика правительство. доалдеш йола парти — Мозамбик мукъаяккхара фронт (ФРЕЛИМО) къахьегача нахах коггlортилга а ещ керда общество хьалъяра наькъа тlа эттар. Мехко хержа никъ нийса хилар хьахьоккхар духьа цкъа ше еннача интервью тlа НРМ президента аьлар: «Я а яц, е хила йиш а яц африкански, къамэи е мозамбикски социализм. Йолаш я е социализм, е капитализм».

Кортамукъале яьккхача хьалхарча дийнахьа тlаийцача НРМ конституцегlа лаьттен цун ганзаши къаман доала хьа я, аьнна дlаккхайкадаьд. Национализаци яьй городашка 20 . 30 цlеноц хиннача португальций доалахьен керттерча формана. «Монтепио» яхача пачхаьалкхен компане новкъостал а деш Мапуту яхача африкански кварталашка баьха эзараш нах кердача фусамашка баха хайшаб.

Пачхаьлкхено тlахьожам лоаттабу просвещенен уцахцlено лораярам. Хьалха хиннача даьша юхейита заводаши фабрикаши пачхаьалкхен сектора хьалхара предприятеш а хинна дlаэттай.

Дукха ха йоацаш Мозамбика правительствас тlаийцай юрт овлангара эргаяккхара, вай ханара поселкаш хьаяра план. Хlара дезала лаьтта хьожадергда. Бакъда, йоккхагlа йола доход коллективни кхашеи фермашеи яла еза.

Ахархой дикагlча моттигашка баха дlабахийтара цхьадола хlамаш де йолаенна республика. Ер шу чакхдоаллаш Олифантс яха хий чудилла хьалъюзаргйолча водохранилища берда йистс. Массанджиру яхача плотинана юхе хьалдаьд 750 дезала лаьрхlа дика цlеноц. Цу поселке бахача наха цхьана доал даьча кхашка дика хьувкъа мегаш я хьажкlаш, арахис, кхеш. Водохранилища юхе гlолла хьалъе лерхl пхи эзар гаргга дезал бахаргбола 25 кооператив. Ши миллион гаргга саг а вахаш цхьаькха йоккха юртбоахама район вlашагlйоллаггья дунен тlа эггара йоккхагlчарех йола ГЭС хьалъяь йоалаш латтача Кабара Басс яхача моттиге, Замбези яхача хин тlа суит техачул тlехьагlа кхо миллион гектара тlа хий дилла йиш хургья.

Караерзае лерхlаш я лоаллаха улла Тете яха провинци, укхаза дукха кlор, аьш, марганец, хром, цlаста, бокситаш, уран, никель, алмазаш, дошув, йоккхий хьунаш я. Цига металлургически заводи целлюлозно - каьхата комбинати хьалъяра торонаш тохкаш латт хlанз.

Хален чоалханеи чура проблемаш къестаеш йоаллача республикас хьинаре дакъа лоац Африке колониализмацеи расизмацеи лоаттабеча къовсаме. Дукха ха йоацаш Гвинейски Республике вахача хана Конакре хиннача йоккхача митинге ше къамаьл деш НРМ президента Самора Машела аьлар расизманеи апартеидаи духьала латтача Зимбабве, Намибе, ЮАР-а халкъашта Мозамбикски гlо дергда, аьнна. Мозамбикски пачхаьалкхен кертте латтачо дlаккхайкадир ший мехко израильски агрессена духьала латтача lарбий халкъий къовсам хьаллоацилга, из Чиле халкъагахьа болга. ООН-а рекомендацешка хьежжа, НРМ-о Родезецара доазув дlакъийлад. Солсбере экономикана наьха санна хlама техача цу гlулакхо кlезига зе даьдац Мозамбика шийна а: валютах 20 процентал совгlа дар. родезийски товараш мозамбикски порташка гlолла дlакхахьарах хьатlаухар мехка. Цхьабакъла Африко хьаллаьцар къона республика: Нигере, Замбе, Ливе, кхыча мехкаша финансоаи новкъостал дир Мозамбикана.

Республикана цlенача дег тlара новкъостал ду социалистически содружества мехкаша. Мозамбика кхашка, механически мастерскешка, больницашка, школашка къахьегаш ба Болгарера, КНДР-ера специалисташ. Мапуту хьакхаьчай советски лорий хьалхара парте.

Беркате хилар дукха ха йоацаш ФРЕЛИМО председатела, НРМ президента Самора Машела СССР-е яь визит. Экономически техническии цхьана гlулакхаш леладара, торговле фегара наькъаш дара, торгови кемаш леладара, чкъаьрий лувцара хьакъехьа хьалха яь хиннача советски-мозамбикски соглашенел совгlа кулгаш яздаьд культурни lилмани даькъе цхьана гlулакхаш леладара йолча соглашенена а. КПСС-ан ФРЕЛИМО-нен юкъе айхха бувзамаш лоаттаделга вlаштlехьдаьккхад. НРМ оборона чlоагlъеча новкъостал де а лаьрхlад Советски Союзо.

Советски нах хозахеташ хьеж доттагlлен долча мозамбикски хlама хьакхоллаш бета балхага, хlаьта политически экономически кортамукъале чlоагlъеча, ший мохк социально эргбоаккхача, халкъа демократи чlоагlъечен дегlайоалдечеи цо толам баккхар ловш ловца а боаккх.

Ю. ВЛАДИМИРОВ.
АПН.

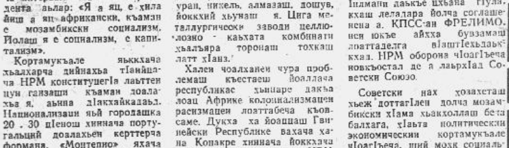

КОЛОМБО — город-порт, Азера Европе доагlа форда наькъаш вlашагlдеттачча улла йоккха узел, Шри Ланка Республика столица.

ТАНЮГ—ТАСС сурт.

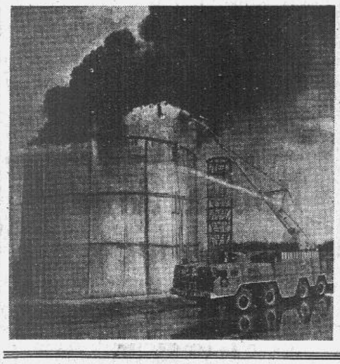

НОВОСИБИРСК. СССР lилмай Академе Сибарегlен отделене опытни заводе хьаяьй пожарни автомобиль - тягач (АТП-543). Из я вешта йолча 10 машина нийсса. Цун цистерна а прицепа а чу йода 26 тонн хийи 2 тонн чопбоаккхари. Экипажаца 4 саг ва.

Пожарни автомашинех эггара хьалха укх тlа оттаяьй автоматически управлени. Цунна lукал де йиш я, машина кабина чуи тlехьашкахьеи оттаяьча шин пультера. Экипажа кхерам болаш моттиг нийсъелча 50 метр гаьнара дистанционни управлени е а йиш я.

Телевизионни камера новкъостал ду цlи яьннача моттигера хьал довза, хlаьта радиостанце — пожарни охрана управленеца бувзам лоаттабе.

СУРТА ТlА: машина тохкам беш я. Ши минут гаргга ха эш экипажа тlехе 200 квадратни метр йолча доагора резервуарах яьина цlи йоаяра.

А. ПОЛЯКОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

АХКАН КАНИКУЛАШ

ДЕШАРХОЙ—КХАШКА

Грознена 2—3 километр мара гаьна йоацаш улл комсомольски-къахьегама лагерь. lалама хозача моттиге я из — юхха Шолж, гоннахьа хоза хьу. Укх шера эггара хьалха хьайийллай из. Цун цlенача, сттача кирпишкех яьча 8 корпусе хlанз ва Грозненски района школашка 8-чеи 9-чеи классашка дешавагlа 210 дешархо.

— Кагирхошта сатата ца хетийта а цар сакхетам лакхбе а тайп-тайпара конкурсаш, сийренаш, беседаш, производстве хьалха латтача нахаца, къахьегама а тlема а ветеранашца вlашагlкхетараш, экскурсеш ергья оаха, — йоах лагера начальника, Толстов - Юртарча № 1 йолча юкъерча школа физрука Довтхаджиев Шаlрапе. — Лагера кулгалхоша, воспитателаша, тха дешархоша болх беча «Юбилейный» совхоза кулгалхоша керттера теркам тlабохийт кагирхошта къахьегама кхетам балара, къахьегамца коммунистически хьисапе гlулакх хургдолаш уж хилийтара. Цкъа даь ца lеш, дукхаза а тхо долча, кхелетача кагийча нахаи мехкараштеи хьалхашка цу хьакъехьа къамаьлаш даьд цу совхоза директора Витушев Халид Мацаевича, парткома секретара Макаев Усами Утиевича, керттерча агронома Пагалов Мохьмад Уматгиреевича.

Чlоагглa йоакхо ю цар кагирхой эшача хlамаца lалашбара, къахьегам вlаштlехьбаккхара.

Лагерь болх бе йолленнача дийнахье а тха хилар «Живарий, кагий нах» яха сайре, къахьега болабелар дешархой: [illegible]

...ре маlача наха яьле а, хайша lапзар йиlигаш а. Цар аллеяшка техача гlандашта басар хьеххар, кув хьокхаш цlенйир еррига моттигаш. «Да» коа хьовзар холуш дар цу дийнахье а.

Лагерь хьайийла кlезига ха яле а, дувца даь дукха хlамаш долаш ва Довтхаджиев Шаlрапи.

Шо-шоай школера баьхкача хьехархоша — воспитателаша боккха кхетама болх бу дешархошта юкъе. Алхан-Калински школа хьехархочо Т. З. Чапановас «lилмаи техникаи кердадараш» дувцаш беседа йир бераштa.

Коммунистически къахьегам бувцаш беседа яьй Гикаловски юкъерча школа физрука, лагера начальника заместителя Титова Любовь Николаевнас.

Дешархошка дика хьожаш, кхетам луш ба воспитателаш бола Толстов-Юртарча школа хьехархой С. М. Гамаев, В. М. Гриценко, Виноградовски школа хьехархо С. А. Батукаев, кхыбараш.

Берригача воспитателаша къаьстта теркам тlабохийт кхелетача кагирхошта интернациональни кхетам балара, цу хьакъехьа беседаш ю.

Кагирхоша шоай комсомольски собране дийцар лагере йоаккхача хана лоаттае езача порядках, хила езача дисциплинах, комсомольцашта хьалхашка латтача деккхарех, къаьстта теркам тlабахийтар иттлагlча пятилетка хьалхарча шера задани кхоачашъеш боахкача юрта боахама къахьегамхошта шоаш де деккхарийла болча новкъостала.

Даьсса дитанзар комсомольцаша цига даь къамаьл. [illegible]

...ра болх дика беш хиларах белгалваьннав Толстов - Юртарча школа комсомольски организаце секретарь Катаев Абубакар, цу школера комсомольцаш а кагирхой а: Габаров Геннадий, Гехаев Каца, кхыбараш. Цар массаза а тlех кхоачашъю шоай балха нормаш. Иштта къа дика хьегарца лагере а шоаш болх беча бригадашка а бовзаш ба Алхан-Калински школера дешархой Гамаев, Магомадова, Котов, Гикаловски школера Акаев, Морозов, Гайрбеков, кхыбараш. Болх дика барах Толстов-Юртовскии Алхан - Калински школай сийна урагlяхийта Шlе байракх ягlар лагера ков. Дика къахьегараш сийленца белгалбоахаш санна, цига гучабоах во болх бераши дисциплина телхаераши. Уж бувцаш хьалтеха «Молни» йоаллар коа. Бакъда, уж тайпа кагирхой кlезига ба лагере.

Чlоагглa раьза ба совхоза болхлой шоашта гlо де баьхкача дешархоша.

Моша горошек оардача болх беча Виноградовски школа нийслагlча классашкарча кагирхоех дувцаш, совхоза цхьайттлагlча бригада бригадира коммуниста Романов Андрей Филипповича аьлар:

— Хоастабараи дош аларав яхац аз, цхьа наггахьча кlаьнкашкара дlаийккхача, нийса беце, акхарел дикагlа. кадайгlа, шоашка дlааьнар. тlехьа ца тетташ, цу сахьата кхоачаш деш нах байнабац сона. Хlаьта юрта боахаме аз болх бу итташ шераш даьннад. Дог гlоздаьккхад са акхар. Моша горошек [illegible]

Общественна болча пайдана къахьегарца а тайп-тайпарча спортивни довзарашца а [illegible]

Ю. ЮСУПОВ.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

ФУТБОЛ

Селхан Грозне Орджоникидзе цlерагlча стадионе «Звезда» (г. Пермь) яхача футболан командаца ловзаш хилар вай «Терек».

2:1 счет а йолаш «Терека» команда котъялар.

1976—1977 ДЕШАРА ШЕРА НОХЧ-ГlАЛГlАЙ ПАЧЧАХЬАЛКХЕН УНИВЕРСИТЕТА СТУДЕНТАШ ДlАЭЦ

Стационарни отделене укх специальностех: эрсий мотти литературеи; эрсий мотти литературеи, нохчий мотти литературеи; эрсий мотти литературеи, гlалгlай мотти литературеи; романо - германски метташи литературеи (немецки, английски, французски), истори, физика, математика, хими, географи.

ДЕША ВАГlАРА ХА 5 ШУ

«Бухгалтерски учет» яхача специальностагlа: **а) промышленностера бухгалтерски учет; б) юрта боахамера бухгалтерски учет. «Физически кхетам балар».**

ДЕША ВАГlАРА ХА 4 ШУ

Юкъерча школа боарамагlа укх предметех деша дlаотташ дlаяла еза экзаменаш:

Эрсий меттеи литератураи специальностагlа — эрсий мотти литературеи (письменно а устно а), СССР истори (устно), доазал дехьара мотт (устно);

«Эрсий меттеи литератураи, нохчий меттеи литератураи» специальностагlа: эрсий мотти литературеи (письменно), СССР истории (устно), нохчий мотти литературеи (письменно а устно а).

«Эрсий меттеи литератураи, гlалгlай меттеи литератураи» специальностагlа: эрсий мотти литературеи (письменно), СССР истории (устно), гlалгlай мотти литературеи (письменно а устно а);

«Романо - германски филология» яхача специальностагlа: хержача меттах, эрсий мотти литературеи (письменно а устно а) СССР истори (устно);

«История» яхача специальностагlа: СССР истори (устно), эрсий мотти литературеи (письменно а устно а), доазол дехьара мотт (устно);

«Математика» яхача специальностагlа: математика (письменно а устно а), физика (устно), эрсий мотти литературеи (письменно).

«Физика» яхача специальностагlа: физика (устно), математика (устно а письменно а), эрсий мотти литературеи (письменно);

«Биология» яхача специальностагlа: биологи (устно), хими (устно), математика (письменно), эрсий мотти литературеи (письменно);

«География» яхача специальностагlа: географи (устно), СССР истори (устно), математика (устно), эрсий мотти литературеи (письменно);

»Бухгалтерски учет» яхача специальностагlа: эрсий мотти литературеи (письменно), математика (письменно), СССР истори (устно), географи (устно);

«Физически кхетам балар» яхача специальностагlа: эрсий мотти литературеи (письменно), специальносташ (яйга атлетика, гимнастика, нек дар), физика (устно), хими (устно).

ДlАЭЦАРА ПОРЯДОК

Заявленеш дlанйю 20 июне денз 31 июль хьатlакхаччалца.

Экзаменаш дlаяла йолалу 1 августа денз 20 августага кхаччалца.

Заявленеш тел университета ректора цlерагlа (хьакхаьчача язъю). Заявленешца хила деза укх тайпара документаш:

1. Юкъера дешар дешарах дола документ (подлинник)

2. Предприяте е учреждене кулгалхоша а общественни организацеша а кулгаш яздаь вузе деша оттараенна характеристика.

3. Къахьегама книжка тlара (болх беш болчарна) хьанийца предприяте е учреждене администраце кулгаш яздаь а печать оттаяь а йола выписка.

4. Медицински справка (№ 286 йола форма)

5. Фотокарточкаш (3 x 4 размер йолаш)

Деша отта веначо вузе хьакхаьчача хьахьокх паспорт, военни билет (запасерча тlема гlулакх делга тlадараша) е приписной свидетельство (эскаре гlулакх де дезараша).

СССР Герзашцарча Низашка гlулакх даь баьнначар тlема даькъа командованегара характеристика хила еза.

Экзаменашта дlатlабитача наха балха болчара алапи а ца доагlаш кхы тlа а 15 календарни ди отпуск лу.

УНИВЕРСИТЕТА АДРЕС: г. Грозный, А. Шерипова улица, 32, приемни комисси, № 9 йола цlа.

УНИВЕРСИТЕТА РЕКТОРАТ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

24 июнь
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — lуйранара гимнастика. 9.30 — Гучадовла зурманчаш. 10.15 — «Шlе дар а lаьржа дар а». Дукха сереш йола телевизионни художественни фильм. Хьалхара сери. 11.30 — Фильм-концерт. Иллеш оал РСФСР халкъа артиста Т. Докшицара. 14.40 — Документальни фильма программа. 15.40 — Шахматни школа. 16.10 — Хьамсарча мехка гlолла. Киргизски ССР. 16.40 — Книжка, ха, книжка дешар. 17.10— Москверча «Алмаз» яхача культура Цlен гитаристий ансамбла концерт. 17.30 — Оаха булл "БАМ. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Фу ховлга, фу довзилга» цунна жоп далар. 18.30 — Тахан — lилма. 19.00 — «Ашарий абонемент». «Къона иллиаларxой». Иллеш оал Л Тимофеевас. 19.45 — Концерт. 19.55 — «Шlе дар а lаьржа дар а» яхача дукха сереш йолча телевизионни художественни фильма премьера. Шоллагlа сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Футболах ловзара халкъашта юкъера доттагlален вlашагlкхетар. Австре сборни —СССР сборни. Австрера передача. Из чаккхдаьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Берашта фильм. Басараш лечкъадаьраш. 18.20 — «Нохч-Гlалгlай мехка гlолла» Информационни программа (эрсий а, гlалгlай меттала). 18.40 — Киножурнал. 18.50 — Хlара балха денна — дикала Знак. «Дукхагlа а дикагlа а «Электроинструмент» завода коллективе (гlалгlай меттала). 19.10 — Фильм 19.15 — Ялат сиха а ца дойташ а чуэцаргда вай. Передаче закъалоаш Нохч-Гlалгlай АССР-а юртбоахама министро Д. Т. Завгаева а «Сельхозтехника» яхача республикански объединене председатела И. А. Авакесова а. 19.35 — «Сараевское покушение» яхе художественни фильм. 20.55 — Хоамаш, реклама.

25 июнь
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — lуйранара гимнастика. 9.30 — «Исбахьалли дешаховрий конкурс». 10.15 — «Шlе дар а lаьржа дар а». Дукха сереш йолча телевизионни художественни фильма премьера. 2-гlа сери. 11.20 — «Серенада» яхача инструментальни ансамбла концерт. Ленинградера передача. 14.20 — Документальни фильмай программа. Советски кагирхой Дена. 15.10 — Эрсий мотт. 15.55 — «Москва а, москвичаш а». 16.25 — Берашта фильм. «Ловзарча lама къайле». 17.30 — Говзал а дахар а. Кегийрхой lилма-технически творчества кхоллама Центральни выставкера репортаж. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Мультфильм. 18.40 — Кlиран панорама. 19.10 — Литературни беседаш. Дlахьу поэта А. Суркова. 19.55 — «Шlе дар а lаьржа дар а» яхача дукха сереш долча художественни фильма премьера. 3-гlа сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Артлото». Эстрадни программа. 22.30 — Спортивни фильмай программа. Из чаккхьяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Берашта фильм. «Шlе зиза». 18.40 — «Нохч - Гlалгlай мехка гlолла». Информационни программа (эрсий а, нохчий а меттала) 19.00 — Фильм. 19.05 — Хlара кхайна — дикала Знак!. «Цхьа фийг ца буташ» (гlалгlай меттала). 19.15 — Ашарий выставка. 19.20 — Литературни вlашагlкхетар (нохчий меттала). 19.50 — «Класс Дудиновой» яха телефильм. 20.35 — Атеистически темаца «Юсап-Хьажа а пуп тоба а». Къамаьл ду «Знание» яхача общества республикански организаце правлене председатела заместитела А. Х. Саламова (нохчий меттала). 20.50 — Хоамаш, реклама.

РАДИО

25 июнь

6.30 — «Юртара лаьраш». Ялат чуэцача «Беррига балхаш цхьан цlа дахха». 6.45 — Ашарий. 6.55 — Ашараш. 7.00 — «Грозненски рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленина лархьача...». 7.40 — Ашараш. 8.25 — Социалистически хьалхадоттачо хьалхара доала концерт (нохчий меттала). 9.15 — «Гlулакх тlахкаш» яха корреспонденци (нохчий меттала). 9.30 — «Юртара вахар». «Механизатор Б. Газдиев» яха зарисовка (гlалгlай меттала). 9.45 — «Хlара закон из интернационализм» яха беседа 16.00 — «Юртара вахар» яха корреспонденци (нохчий меттала). 16.15 — «Атеист» яха радиожурнал (гlалгlай меттала). 16.35 — Шоана, ялатш леладар. Концерт.

ХАОТТАМ

Тахан вайнга хуьцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунда 3—7 метр сиха мух а хьекхаш, фегара температура республике гlолла 25—30, Грозне 28—30 градус йоахал а йолаш ха хила тарлу.

Кхоанен ломмен кхоалленаш а йолаш, цкъаза ена а ехкаш, цхьацlайолча моттигашка ловра догlа а хилла (из дийнахь къувкъаш а хила мег), къилба-малхбузехьара секунда 5—10 метр сиха мух а хьекхаш, бийсан 11—15, деношка 25—30, гlатта йолаш 18—23, къилбаседе районшка 24—29 градус йоахал а йолаш ха хила тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051. г. Грозный, Ленина, 9 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни вахарех культуран отдела — 3-61-46; промышленности отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051. г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ереи, шоаттен деношка